Центральный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ») Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено - Ингушской АССР

24 (5114). | ЕРА, 24 февраль 1972 шу. | Мах 2 кап. | Газет арадувла 1923 шера деча

Дукхача къамех латта советски халкъ СССР хьаяь 50 шу дизара накъадода низ болаш, моахказ санна чIоагIденна, коммунистически парте кулгалца, цун программа, КПСС XXIV съездо белгалбаьча новкъа гIолла бIубеннеи лаьрхIараш кхоачашдараи дIахьалхашкахьа а ухаш.

(КПСС ЦК Соцам тIера).

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗ ХЬАЯРА 50 ШУ ДИЗАРГА ЕЧА КИЙЧОНАХ БОЛА

КПСС ЦК СОЦАМ

1972 шера 30 декабре болхлой классо, колхозни ахархоша, къахьегача интеллигенце, дерригача советски халкъо дездергда Советски Социалистически Республикай Союз хьаяь 50 шу дизар.

СССР хьаяь 50 шу дизар — вай дукхачу шерийн латтача ханна сийлахь-доккха цIей да.

Цу юбилейга еш йола кийчо и КПСС XXIV-ча съезда идейнен решенешен воздействи а еш. Съездо белгалъяьккха планаш кхоачашъеш болча къахьегамхой готтара лакхдоккхача къахьегаран политически хьинаро керанча лизанца дIахьоьх вай общество морально-политически цхьааIе, партии халкъан айхха кхетаделла хилар, сийлахь-йоккхача Советски Союза дерригача халкъий дахаргдоаца доттагIали вежарашца вIашин леладу гIулакхаши. Съезда иделша новкъостал ду дIахо а дуьнен социалистически содружество, коммунистически болхлойн болам вIашагIтохара, дика хинчу ю дуьнен халкъашта юкъера дерригаьдал тоадара, машари халкъий кхерамалеи чIогIъяра.

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъяларах хьахилар олшагара социально-экономически хуьцамаш дара, къамий доша хьакъехьа йола ленински программа кхоачашъяра, советски республикаш хьахиара оша кортера политически хьал. Керда общество хьаьъяра новкъа баьниача тайп-тайпарча къамех болча къахьегамхой юкъара хьаштаи, низ вIашагIтоха а вIашн вежарашка гIулакхаш леладе а гIертаи уж хилар практически кхоачашхилар 1922 шера декабре цаI йола дукхача къамех латта пачхьалкхе — ССР Союз хьаьрца.

СССР хьаяро шиш политически лоархIамгаи цуьша дуьзадоина социально-экономически къахьегарашкех дикалча готтара бонкхаьча лоархIамаш моттиг лаьц Советски пачхьалкхан историен. Из исторически событи — пролетарски интернационализма идеяй тешаьен йола лоцало, Коммунистически парте лошинела къамий политика кхоачашъяра йорнало результат ю. Советски Союз хьаярах хьахилар социалистически хааллсане общество эргалкхара, дерригача советски республикай экономикан культуран локхъяра, къахьегамхой дукхача къамех латтача пачхьалкхен обороши низи дуьнен халкъашта юкъера позицеши чIогIъяра ша дика хьаьш IалашдаьIрех йолча кортерчарах цхьа фактор.

Советски Союзо шийца хьаьо хьалха исторечухь цIаьккха а ца хиина кортамукъаьча халкъий цхьоагIоин доттагIалоц отношенеш. Из доттагIал социализмаь карагIдаьпарех эгара доккхагIа цаI да, советски общество дIахьалхаьнка кхуьлаша, эгара беркатегIа дола дагадоалар кхоачаш дар дуьха — коммунизм хьаьъяр дуьха СССР дерригача къахьегамхоша творчески кхиллачун лаьхаргбоаца хьаст ба.

Дукхача къамех латта социалистически пачхьалкхе хьаяро сийлахь-доккха гIулакх [illegible] партен халкъан баьчча Владимир Ильич Ленин ва. К. Маркс, Ф. Энгельса [illegible] творчески дегIа а долош, цо хьаьйр къамий [illegible] хьакх, Коммунистически парте [illegible] политика Iалма кхоачашдина оттайир. Дуьне [illegible] организацехара къамаш [illegible] а лоархIам а гIуйбаькхар марксизм-ленинизма, дIахьекхар пролетариата классови къовсаме хьаштан, социализма хьаштан кхоачашдара и тIебарсьаь бара. Ленински къамий программе дIахьаастаде йиш йоьцна дакъа да пролетариата партейина къыйолен организацийн интернационализм дарх йолаш хьаяр. Теори а практике а дIахьекхар дерригача къамех бола пролетарски капиталистически лоьла дуьхьал, вай социализм къамаш лоалах мукъабахара тIехьа лоаттабеча [illegible] вIашагIлхетамаш боргбоацар хилар.

Вай мехка халкъашна бIаьнорашна цхьана къовсам лоаттабеш марксизма, социальни къахьегамх лоьла дуьхьал. Из кортамукъаьлен, революции къовсам къа а шерагIа баьржар, кхетамо, цхьан хIамана тIаерваль, организованни характер а болаш дIаьттар белхлой болам хьахкаренш къаьстта В. И. Ленина большевистски парти хьарцен. Самодержавенск капитализмаьн дуьхьал лоаттабеча къовсама Россе халкъаш оарцагIдахарен вIашагIтохарен низ бола фактор а хиина дIаттар марксизма-ленинизма идеяш, пролетарски интернационализма принципаш. Цар йIаьхкий йир дуьнен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама теорен практически опытен гаьз.

Парте хьалхе а лелоеш классови тIемашка хьахилар, чIогIъелир, кхетадар ерригроссийски пролетариата цхьоагIон цар новкъостанха дола деналш. Петрограда, Москва, Киева, Одесса, Иваново-Вознесенска, Нижний Новгорода, Харькова, Екатеринослава, Баку, Тбилисе, Минска, Вильно, Рига, Ревеля, Казана, Ростов-на-Дону, Донбасса, Урала, дукхача кхыча промышленни центрий болхлоша боккха интернациональни революционни низ хиларах тарра выступленеш йора.

Реакцена лоаттабеча къовсаме кхетош болча пролетарешна болхлой айхха кхотабора эгара къегIа болча ахархошца, буржуазно-къаман идеологе моллагIа формаш, великодержавни шовинизм але а е моттигера национализм але а, къаман сонтал але а, къаман нигилизм але а, антисемитизм але а е сионизм але а, муь хьекха дIа а йоахаш. Классови къамаш лоала, къамаш вIашагIлетарен шо-шоаш къастарен къаьнача ду Ленина Коммунистически парте, болхлой классо дукьал оттадир кIезиг-дукха а сар саге, цхьан къамо вож доацадара, цхьаккха тайпа а къаман сопленаш хилара моттиг шийна чухь йоаца къахьегамхой цхьоагIон керда дуне.

Ленински парте, болхлой классо хьадда лорадера дерриг къамаши халкъаши цхьатарра бокъонаш йолаш хилар, шоаш къастара йола къамий бокъо, цхьатарра бокъонаш йолча халкъий шоай лоIамера айхха йола цхьоагIе чIогIъяр духьа цар шоай лоIамера пачхьалкхенаш хьаяргда къачча а. «Вай хьаех къамаш шоаш къастара бокъо, вешта аьлча тоIадаь доаккха къамаш шоай лоIаме, кортамукъа дIакъастар, хIана аьлча катийча боахаш, кагий пачхьалкхений идеала вокш тIаххуаш доалаьдаь,—яхаш яздаьй Ленина Октябрьски революци хилале хьалха,— хIана аьлча вайна бокхий пачхьалкхенаш, къамаш гаргадахар, къаьметтел вIашагIкхетар дезаьдаь, бакъда дIакъастара бокъо йоацаш хила йиш йоацача бокъонца йолча демократически, бокъонца йолча интернациональни ларда тIа» (Соч., бааза гулам, т. 27. 68 оагI.).

Дукхача къамех латтачо кердача тайпара болча пачхьалкхан опыто хьакъехк капиталистически эксплуатаце системе а цунца къамаштта низ — IотIъаш баро система а дIашинхар духьа болхлой класс парте а латташ дерриге халкъа иигаш айхха вIашагIтолл а социалистически революцена мара IалашдулургIе ца хинир. Из исторически дехкар кхоачашдара, мехка къамаш халкъаш вахара социалистически образ хьахилара йола хоадам беш йола политически предпосылка хилар пролетариата диктатура оттаьрах, хIаьта кортерра экономически предпосылка хилар производства средстваш общественни доалахьа хуьга чIогIдарах.

Наха революциона выступленеш еча хана Советаш санна йола къахьегамхой Iаьдала форма хьаяр дукхача къамех латтача социалистически пачхьалкхен чухь халкъаш кхетадара готтара бокхха лоархIам болаш хилар. Советаш бахача къахьегача боррегача наха гарта а дика йоагIаш а хилар бахьан доаш цар йиш хилийтар дуккха шаллонаш бойж ахаркой, тайп-тайпарча къамех бола берригa къахьегамхой болхлой класса гонахе вIашагIтоха. Советий интернациональни чулоацамо ше республикай къахьегамхой хьалхобора цаI йола пачхьалкхе хьаяра. Советашна беча балха опыто хьакъехкар эгара шорагIчоа хаддалза йолчен демократизма, къамаш бокъонца йиза цхьатарра бокъонаш йолаш хилара ларда тIа болхкоштен ахархойтен пачхьалкхенна тешаца доалдулургхилар.

Вай дукхача къамий мехка къамаш дош уттар социалистически общество хьаяра корттерча дешаех цаI хиларах тарра. Из майна къестадерах тайпа [illegible] дукхача а дийнахо кердача стройна. Болхлой классо, дерригача къахьегамхой корттара хьашташ хьалха лаккха, [illegible] къамий политика кхочашъеча Коммунистически партена мара могаргдацар дерригa къамашта цхьа интернационализм а [illegible] кхетадо а цар низ корда общество хьаяра тIебаргйо а. Из исторически дехкар цо сийрокка кхочашдир марксизма-ленинизма теферча хаддалза белгалъяла лелакьядаь.

Октябре котбаьнначу чIогIагIа бажаьерча Россе халкъий бокъоний Декларацо тIа, къахьегачен эксплуатацена кIал латтачен халкъа бокъоний Декларацо тIа, РСФСР-ан кхычa советски республикай конституцеш тIа дIакхайкхаьй пролетариата диктатура йолча хана политически, экономически, культурни вахар хьадара корттера принципаш. Хьалха хиннача пачхьа Россе халкъашна революци еча хана хьаьвча дерригача советски республикашта доагIаш хиннад федерации вIашагIкхета гIертига. Социализм хьара новкъа а дамина, уж тIатIа чIогIагIа кхотадеар ССР Союза ший тайпара йола прообраз а хиина дIаттача Российски Социалистически Федеративни Советски Республикана гонахьа. Советски Iаьдал латтача хьалхарча цхе шера Iоаййр къамоштен халкъаштен юкъера вIаши керда, социалистически отношенеш вIаши леладу гIулакхаши дегIадоалладара йIаьхий опыт.

Дукхача къамех латта болхлойн пачхьалкхе хьаяр — Сийлахь-йоккхача Октябре, берригача мехка масштабегIа хиннача революцена хуьцамий гIулакх дIахо дахьар да.

КIоаргга Iилма анализ яра ларда тIа В. И. Ленина хьахьекхар:

советски республикай айхха йола союз йоацаш дуьнен империализмах лора а еш уж лаьйта йиш хург ца хилар; Социалистически Республикай Союз лоатталри чIогIъяри — из гIулакх да дерригдуьнен буржуазеца къовсам лоаттабара а по доахача деннех лоравалара а «вайна эшар дерригдуьнен коммунистически пролетариата эшаш хиларах тарра» (т. 45, 360 оагI.);

советски республикай союза ца хилча, цар вIаши айхха экономически гIулакхаш ца лелаьдича империализмо доxадаь производительни низаш юхаметтоттаде йиш яц, цаI бола, юкъарча планагIа лелабеш цаI бола социалистически боахам хьабе йиш яц, къахьегаш рациональни общественно бекъията Iалашде а мехка дерригача халкъашка кхоачаргдолаш Iалама рузкъах эффективно пайда эца а йиш яц;

советски республикай айхха союз ца хилча къахьегамхой вахара хьал хаддаьза тоаде, мехка дерригa къамаши халкъаши массо а оагIорахьара дегIадоаладе а культура лакхъе а йиш яц.

Цу дерригача хIамаша тIагIертта дIадехар да арахьара кхерамале IалашъюлургIолча, чура боахам тоабергболча, хайкъаш къамаш хьакъехьа дегIадоаладара кортамукъале лургIолча цхьан союзи пачхьалкхен чухь советски республикаш вIашагIкхетига.

В. И. Ленина массе а оагIорахьа оттадир пролетариата диктатура йолча хьалашка къамаш — пачхьалкхен отношенеш дола дош. Цо юкъарча доацаш лостам телар социалистически пачхьалкхе хьаяра, дикка новкъостал дара оррегача республикай коммунисташта.

Дукхача къамий социалистически пачхьалкхе хьаяр — болхлой класс парте а латташ, Коммунистически парте хьалхие а ловеш дерригача советски халкъий революционни творчествоа карагIдаьна готтара доккха хIама да. Цхьан пачхьалкхен чухь вIашагIкхетара тIехьа боло советски республикай къахьегамхой белам чIоагIера арахьарчен чурчен контрреволюцена лоатадеча къаьвча тIемашка. Граждански тIом латтача хана хьахиннача тIоаба—политически союзе, арахьарча политически бакха айхха йолча координаце, халкъа боахам шхаметтаоттабеш, экономически дегIадоагIаш, обороноспособность чIоагIъеш цхьана дахьча гIулакхаша доагIаш нахилара новкъостал дара цхьатарра бокъонаш йола халкъан цхьан социалистически доалле вIашагIкхетара.

Из прогрессивни исторически процесс еча а цхьалха а яцар. Экономически культурни къехьа тIехьадика хиларца дуьладецна хьакхина нIезига халонаш эшое еанзар, къамашта юкъе лаьттача моастагIанах эшейсача тIехьенах, буржуазни национализмах, великодержави шовинизмах, парте юкъерча националуклонистана еча духьаленах пайда эша гIийртача контрреволюцена духьал къовсам лоаттабе безар. ВIашагIкхетара тенденци корттерча дахьа лелаьр, цу процесса хортера низ, социалистически революци еча хана а санна, болхлой класс яр. Большевистски организацена хьалхе лелаеш пролетариата наха юкъе йоармайра классови интернационални барт - цхьоагIон уйла, Советски Iаьдален социализмана тIехьа лоаттабеча къовсамеи юкъарча политически платформа тIа кхотобора уж.

СССР хьаяр гарга йолча теоретически сагаттоени бакха, советски халкъий мехка а оагIорахьарча опыта результат ду, иддача дегIаллаттар кхоачашдалар ду. ССР Союз хьаяра ленински идеи чIоагIа хьалкаьвир болхлой классо, къахьегача ахархоша, хьалха латтача интеллигенцо, дерригa халкъ вIашагIкхетара бокъонца бола болаш а хинна дIа а оттар. Советски республикашка вIашагIкхетарах дола дош шерра хийдир Советски губернаш, уездаш, волостия съездаша, дукхаьа нах вIашагIкхеттача митингашка, собранешка. Массо къамий къахьегамхой чIоагIа раьза а хилар чIоагIо а йир юкъара дагаленнар кхоачашдара — социализм коммунизм хьаьхьара шоай низи ресурсаш вIашагIтоха.

Союзе вIашагIкхетара решенеш тIайийцар ерригa союзни республикай Советий съездашка. 1922 шера 30 декабре Советий 1-ча Еррисоюзни съездо цхьа барт а болаш тIайийцар Советски Социалистически Республикай Союз хьаярах йола Декларации. Цу тIа чIоагIа тешаш аьлла 1917 шера октябре деш оттаь халкъаш маьршадахара а вIаши вежарашка гIулакхаш лeладара а йола лардаш кхоачаьеш хургьа лерда союзни пачхьалкхе.

Советски республикаш шоай лоIаме ССР Союзе юкъехаро къаьгта хьахьекхар социалистически суверенитет, Iалашйир цун тешаме гарантеш. СССР хьаярах, цхьан союзни пачхьалкхен чухь вIашагIкхетарах дола Договор оттаьр Российски Социалистически Федеративни Советски Республикас, Украински Социалистически Советски Республикас, Белорусски Социалистически Советски Республикас, Закавказски Социалистически Федеративни Советски Республикас, (Азербайджан, Армени, Грузи чуйоагIаш).

Цхьатарра бокъонаш йолча халкъий шоай лоIамера пачхьалкхен союз ленински принципаш 1924 шера 31 январе Советий II-ча Еррисоюзни съезде бокъонца чIоагIдаьча СССР эгара хьалхарча Конституце ларде айттар.

Социализм хьаьъеча процессе хуьлаш-тулаш хьахилар ССР Союза къамий пачхьалкхе дIахоалдарах дегIадаккхадара тоаран эша дика социально-экономически хьалаш. 1924 шера хьахилар Туркменски Узбекски, хIаьта 1929 шера — Таджикски Советски Социалистически Республикаш. 1936 шера Казахски Киргизски автономни республикех союзни республикаш йир. Цу шера хьалха Закавказски СФСР-ах датташ хиина Азербайджански, Армянски, Грузински Советски Республикаш а юкъарчал доацаш СССР-а юкъехар. Революце шхадийцдаь къамаш политически дегIадахкар дар автономни республикаш, автономни областаш, къамий округаш хьахилар.

1936 шера 5 декабре тIайийцача СССР Конституце тIа законагIа чIоагIдир социализм котъялар, социалистически общество социальни пачхьалкхени организаце, советски халкъаш вIашагIкхетара лардаш.

Вай дукхача къамех латтача социалистически пачхьалкхен вахаре белгалъяьна событеш хилар 1939—1945 шеранаш украински халкъ хьакхетарах, 1939 шера белорусски халкъ хьакхетарах. Революцешка къовсам латташ 1940 шера Латве, Литва, Эстоне къахьегамхоша юкъаметтаоттайир советски государственность халкъаш шоай лоIаме раьза хилара ларда тIа Латвийски, Литовски, Эстонски Республикаш ССР Союза юкъеяьлхар. Молдавски халкъ вIашагIкхетарах Молдавски АССР-ах союзни республика йир.

СССР шин чIоагIа я хьожаш цIенхашта баьхкхаш бар Сийлахь-йоккха Даьй-мехкан тIом. Адамий эгара кхерамегIа волча моастагIчох — гитлеровски фашизмах—лаьтара къаьгта хьакхар советски халкъашта союзе мара, юкъарча визацо мара шоай кортамукъаьлен шоай лоIамен хилари, революцена карагIдаьнараш лорадо могаргдоацалга. Къамашта юкъе нах а довлаш хьахилларга, дукхача къамий социалистически пачхьалкхе йохарга дуьне империализм дога дог дохадир тIемо. Шоай социалистически Даьхе лорар духьа, моастагIчул дерригаш летдовлар духьа СССР халкъаша цхьан строе делаш турпал тIом а бир, шоаш ихе ца деш иза а хьийгар, деналех къонахчалех тамашаш гойтар дуьенна. Даьй-мехка тIом тIа яьккхача котало къаьгта хьахьекхар социалистически общественник пачхьалкхени строй толашагIа хилар, Советски Социалистически Республикай Союз хьара готтара боккха ше болаш йохаргйоалашн хилар.

Халкъа боахам шхаметтаоттабара тIемаь тIехьарча шорашка а коммунизм хьаьъеш тIехьа тIаовача хана а лакхлу СССР халкъий ленински доттагIала готтара дика белгалонаш — социалистически Даьхена тешаме хилар, шоаш иза ца бир, къахьеган безам хилар, вIаши новкъостал дар. Итташ долча къамашта халкъашта вIаши йолча отношенешка дерригдуьне историена шIаьккха а хьиаьц вай вежарашка йолча Союзе хаддаза доаш долча хьанта дагалеттарийн, лоIамен гIулакхийн киртаха чIоагIа цхьоагIо, лаьттаха йола духовни гаргало, вIаши бола тешаме йоалох.

СССР хьаяь 50 шу дизара кийчлуш ткъоагIа да а доагIаш дикхара а [illegible] юкъьлой Коммунистически парти, советски халкъ шоаш бахьа турпалча мотаоенийн карагIдаьнараш къаьгта. Белгалдаьлицача юбилейга йода Советски Союз вахар дерригача доаткъоша сийлахь-доккха хIамаш карагIдаьна.

Цу карагIдаьнаранта юкъе готтара бокха лоархIам болаш да дерригача къамех болча къахьегамхой вежарашка дола доттагIал. Мехка дерригa природни ресурсаш вIашагIтехача мара лоацача исторически хана советски наьха йиш хилацар царрамаха капитализмах юхедиса экономически а культурни а хьакъехьа тIехьадисар дIададаккха, мехка индустриализаци е, корта боахам социалистически ларде тIа оттабайтта, бокъонца йола культурни революци котъяккха, социализм хьаьъе. ССР Союзах шин бола чIоагIа дегIаоаш пачхьалкхе хьаь, коммунистически общество шерра хьае йолаьо. Пачхьалкхен цхьоагIо хилар бахьан долаш советски Даьхена потар халкъаш кортамукъаьр шоай лоIамен хура тешаме IалашдулургIодала, цар хIама кхаллаш машаре къахьегара шие хьалдаш хьалеш бола бехалургбоаца обороши низ хьабе.

[illegible]

Материальни средстваши низаши вIашагIтехаро, советски халкъаша вIаши дег цIена деча новкъостало йиш хилийтар ерригача республикашта лакха дегIайаьа промышленность, [illegible] 1922 шера — СССР хьаьвча шераш — [illegible] мехко аьнниха къаман доход 100-за совгIа лакхъелар. Пачхьа Россе хьалха хиннача феодальни аз феодальни йистошка хьавдар духьа промышленни культурни центраш, дика тоаль городаши юрташи.

Советски общества социально-политически вахаре хинад кIоаргга дика хуьцамаш: дIаьвааькхай эксплуатаци, эксплуататорски классаш, бо бола ца хилар, дешаза нах хилар, чIагIъенай болхлойн ахархойн цхьоагIо. Хьахиннех социалистически къамаш, советски халкъа социальни а идейно-политически а цхьоагIо чIоагIъенай. Хьахиннай къамий хадраш, тоаеннай чулоацам социалистически форма къамаши йола халкъий культура. Хьалха цIаьккха а ца хиинача масштабашка СССР халкъий меттала хьа а хоал, ара а йоах литературан искусствон произведенеш, Iилма балламаш, арадоах газеташи журналаши.

Вай мехка къамаш дош толаьца къоастадара лоархIаме результат я Советски Союза дерригача социалистически къамийи халкъийи меттаи массе а оагIорахьара дегIадоалаьдар. Хьалха шоай меттала йоазув ца хиннача 40 совгIа долча халкъий советски заманахь хьахиннад Iилма ларда тIа хьадаь шоай йоазув, хIанз дегIадаьлха литературни метташ а да. СССР дерригача къамашен халкъашен шоай лоIамагIа эрсий мотт хержаб къоаман вIаши бувцарах гIулакхаш лeладарах бола юкъара мотт а лоархIаш. Советски халкъаша вIаши бувзам лоаттабарен кхотадаларен низ бола кечало, дахкени дуьнени культуран толашагIа карагIдаьнарашка кхачара средство хиина а дIаттаб иза.

Экономически, социально-политически, культурни дегIаахара боаранаш цхьатарра нийсдаро лакхдаро СССР ерригача республикай сихачен массе оагIорахьарчен прогресса лоархIаме фактор хилар. Вежарашта вIашагIкхетарах цIаккха а ца хиннача тайпара гучадаьлар Советски пачхьалкхен дерригача къамийи халкъийи хIама кхелаш дола хьинар, творчески говзалаш, талантш.

Шоай йохаргIоацача цхьоагIон 50 шу дизарга низех товенна а йолаш йолх РСФСР, Украински ССР, Белорусски ССР, Узбекски ССР, Казахски ССР, Гуржий ССР, Азербайджански ССР, Литовски ССР, Молдавски ССР, Латвийски ССР, Киргизски ССР, Таджикски ССР, Эрмалой ССР, Туркменски ССР, Эстонски ССР. ОагIув оагIона болаш, коммунистически общество хьа а кхоллаш, къахьегам да вай мехка бIаь совгIа къамаши народностеши. ХIаьта царех моллагIчарех советски саг хила а, цо эгара хьалха доккхаш ду, сийлахь-йоккхача Советски Социалистически Республикай Союза гражданин ше хиларах.

КПСС Централни Комитето раьза хинна белгалдаьккхар, ерригача союзни автономни республикай, автономни областийн къамий округийн партийни организацеш коммунизм хьаьъяра декхараш кхоачашдеча, ленински къамий политика лерагIа чакхйоахача, халкъий доттагIал чIоагIдеча авангарди дакъа кхоачашдеш хилар. Уж массе хана дIаухьт вай парте делал дела отрядаш а хиле, лакхха айь делаш цар советски патриотизмаш социалистически интернационализмаш байрахьш, къахьегача адамашта хьалха эттa йолх уж Iилман коммунизма принципаш чакхьахар духьа цар лоаттабеча къовсаме.

Советски халкъо туркхоаца цуйга ше СССР-е дегIаенна социалистически общество хьаьъярча кхоачаш хилар.

Цига:

дегIаяра лакхача боарамга кхачай ерригача Союза юкъара экономика — республикай халкъа боахам шийна чулоацам йола а бIарча хьаийнача берригача мехкех къаьст-къаьста къаийнача хIара республикай духьа бIарчача цхьан пачхьалкхен пхьагIа дегIаулаш йола а вIашагIъевзаьенна халкъа боахама комплекс;

дIаьвааькхай классовни къамаш антагонизм. БIарчача общества а хIара къамаш народностеи а болхлой класса, колхозни ахархоеш, къахьегача интеллигенцех латтар йола цхьан тайпара социальни структура я;

Iалашдаьд демократически централизма социалистически федерализма советски социалистически демократе принципаш ларда тIа союзни пачхьалкхени республикай къамаш пачхьалкхен айхха цхьоагIо болаш массе оагIорахьара дегIаулаш;

хилаза даргдоаца хьалаш хьаийтад дерригача къамех болча къахьегамхоша Iилма, техника, культура дегIаккхулача хьинаре дакъа лаьцара. Духовни вахаре хила ца доагIара да социалистически къамийн, народностийн культураш тоалхар, шоайна гаргахар, вIаши йIаьхий да;

марксизма-ленинизма, социалистически интернационализма, халкъий доттагIала идеологи чIоагIъенай, интенсивни дах материальни духовни [illegible] процесс, тайп-тайпарча форме чIоагIлуш а вIаши еш йола вахаш. Халкъий вахара оррегача уллада еш йола интернационализаци.

Тахан хIара республикарча къахьегамхоех хьот къамаш башхалонаш интернациональни, социалистически, общесоветски оагIонаш традицеш шийна чухь органически цхьана тарлуш йолу дукхача къамий коллектив.

СССР-е социализм коммунизме [illegible] къахьегамхой нахьа исторически общность — советски халкъ. [illegible] хьаяIдантIехьдаьнад производства средства доалахьа общественни хилар, болхлой класса экономически, социально-политически, культурни вахар, марксистско-ленински идеологи, хьаьштаи коммунистически идеалаши цаIаш хилара ларда тIа. Хьахиннай советски саг башха дика оамалаш: коммунизма гIулакха муьIахьа хилар, социалистически патриотизм интернационализм, докха къахьегамех общественно - политически хьинар, эксплуатацеш Iаааи тIаласаттадарием, къамийи расовни харц уйлашца машар ца хилар, дерригача мехкий къахьегамхошца классови солидарность хилар. Хьалхахийнад бокъонца болча интернационализм — коммунизм бахьан долаш са ца кходеш къовсам лоаттабераш. Хилаза даргдоаца материальни духовни хьалаш хийцдаь СССР-е хIара советски саг массе оагIорахьара дегIаоалавара.

Дукхача къамех латта Советски пачхьалкхе хьаьъяра опыто тIеадика бакъьлий марксизма-ленинизма выводаш: общественна социалистически оргалонаш яра ларда тIа мара лерагIа къоастадулаьргдац къамаш дош:

къамий бокъонаш цхьатарра хилар кхайкадеш цхьабакъда практике цIаккха чакх ца доаккхаш йола формальни буржуазни демократи санна йоацаш, социалистически демократе халкъашта гаранти ду цхьатарра бокъонаш торонаши хиийтара, хьалаш кхийду бе-беча къамех болча къахьегамхой овлангара хьашташ теркал а деш къамий проблемаш къестара;

Советски мехка дерригача къамийн народностийн эгара айхагIа цхьоагIе, уж массе оагIорахьара толлугеш тIа-тIа дукхагIа шоайла гаргаухкаеш вай строе оказгара хьадоагIаш хIамаш да, социализм дегIаяра объективни законемерность санна хьалулаш да;

Социалистически Республикай Союз ерригача общества хьашташ хIара къамаш хьаштанца шийна чухь гармонически цхьана тардеш йола, дукхача къамех латта пачхьалкхе хьаяра низ болашагIен толашагIен йола форма я.

Цу тайпара, къамий дешех бола марксистско-ленински хьахам практике тахкамех бина чакхбьеннаб, хIаьта ленински къамий политика боаза мот а къамий.

Советски Союза сийлахь юбилей белгалйоаккхаш, вай парте ленински традице лерагIа дахе лоза вай хьачуп итогаш еш. эгара хьалха тахакарчен кхоачарчен деш декларашта тIадера а деза.

(Дисадаьлар 2-чу оагIо тIа).

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗ ХЬАЯРА 50 ШУ ДИЗАРГА ЕЧА КИЙЧОНАХ БОЛА

КПСС ЦК СОЦАМ

(Чаккхдолар. Долалуш 1-ча агӀо тӀа).

Коммунизм хьалхеча хьаьнна кьамий [illegible] дегӀаухилга социалистически кьамий шоай мукъагӀара цхьаьагӀо ма могга чӀогӀгӀьяреш ергайоахаш тоаярен ильтагӀа лел. «ДӀаьддача шерашка, — белгалдоаккх XXIV съезда КПСС ЦК-ас яьча Отчетни доклада тӀа, — парте кулгалца керда тӀа баьхаб [illegible] советски республикех хӀарар массе оагӀорахьара дегӀайоалара новкъа гӀолла, вай мехка кьамашн народностайн дӀахо хӀезиг-хӀезига доаладеш гаргадоаладара новкъа гӀолла. Уж гаргадоаладар кьаман башхаленаш лаьрхӀа терхалъяра, социалистически кьамий культураш дегӀаахара хьалдашка хулаш да. Ерригача вай Союза юкъера хьашташ санна, цуниа юкъерча хӀара республика хьашташ а хаддамза терхалдар — шига да цу деша парте политика мIаь».

Коммунизм хьалхечо юкъагӀо СССР [illegible] исторически ши ма дора [illegible] йола паргӀатача халкъаша парте программин [illegible], коммунистически [illegible] бахьан [illegible] цхьана [illegible] формаш хиларах тарра. Цу кьовсама тоьаш баккхара кьаьстта а хиланза даргдац ерригача республикай, экономически районий кьахьегамхоша, халкъа боахамен культуран дерригача доахьошкарча болхлоша, дукхача кьамех латтача кьахьегаш коллективаша вӀаши бувзам болаш кьахьегнага. Коммунизма материально-технически база хьаяр, коммунистически производительни [illegible] хьадар, общественни производствана массе оагӀорахьара интенсификаци яр, хӀанзарча Ӏилма-технически революцешь наргӀадьнараш боахама социалистически плановни система совленашца дувзар, кьахьегамхой вахара материальни культурни боарам дӀахо айбоагӀа Ӏалашдар, корда тайна сиг хьалкхевар санна йола Ӏалахьмате йоккхий проблемаш кхоачашъе езаш хиларе дӀадех ший торонаш цуп ресурсай дукхьцен бе-бе хиларнен санна, нигга дерригача халкъо чакхдоахк гӀулакхаш вӀашгӀехьов из цкьоагӀо йолаши хиларна а белгалйоалаш йолча дукхача кьамех латтача Советски держава беррига шие вӀашагӀтохилга.

СССР хьаяри толами дегӀаххашдуппоп канкьаста юкъе Ӏалахьмате боккхача зоарӀам да, [illegible] деррига [illegible] социальни прогресса [illegible] хӀаме хеха я. Дукхача кьамех латта социалистически пачхьалкхе хьаяра, вай халкъий юкъарча низамна дегӀаена социалистически общество хьалъяра, тоалханогӀа дола кьамий доги кьоастадара советски опыт деррига дунен тӀа кьоабалъла тӀаийца а социальни кьамашн бертамукъаленна тӀехьа латтача беррагача кьовзамхошта мах бакьдарг боалаш денхха новкъостал дош а я.

Капитализма, социальни кьамаш Ӏазала системаца, расовй дискриминацеца тахан дукьала латт дунен социалистически система. Социалистически интернационализма принципаш дерригӀа чакхъяхаро Ӏалашду вежарашха долча мехкий ше-шоай тайнарен юкъарен хьашташ оттара дегагӀа кхоачашделга. Кердоча общественни строя шийна дахь кердача тайнара дола дунен халкъашта юкъера гӀулакхаш а. Социалистически мехкашта юкъера гӀулакхаш тӀа-тӀа [illegible] хьахьоех хаддаза дегӀаухаш латтача политически, боахама, культурни бувзамаша, экономически интеграци вегӀааяро, опыта зналеш ма могга дукхагӀа дӀа-юха яйяро, [illegible] политика даьхьо айхха [illegible] гӀулакхаш леладаро.

КПСС-о ший оттара хьалдара деккар доадӀ, социалистически мехкий халкъашцара советски халкъа доттагӀал тӀа-тӀа айхагӀа кхеталертен чӀогӀделген, царна юкъера политически, экономически, идеологически, культурни бувзамаш массе оагӀорахьара шорделга тӀагӀерта вӀашгӀехьдаккхаш.

Дунен [illegible] СССР [illegible] политика [illegible] хьамий [illegible] принципаш [illegible] [illegible]

[illegible] Из политика хьалхагӀа а хиннай, хӀаьо а я империализман реакци агрессивни стратегена духьала латта лоаргӀдолагӀара фактор, мехкий дӀахудара деча тӀемашта духьаларча, халкъий национальни паргӀатонни тӀехьарча, социальни прогресса тӀехьарча хьинаречa кьовсама гера.

Империализмана духьала латтабача кьовсамна лоалла латтача колонин ахкаленей дукхача халкъашта кьаьстта шоай пачхалкхие хьалий. Цу кьовсаме цар кег гӀертелга вай Советски Союза, социалистически содружество шоай оагӀув хьалдашарах.

Кьамий кьоагача пачхьалкхкецаи [illegible] ларча боккъонпй, вӀаши сийдара, чурча гӀулакхашта юкъе на гӀертара, дукъарча антиимпериалистически кьовсаме массе оагӀорахьара цхьана гӀулакхаш доладара хорда тӀа [illegible] отттадаьд вай [illegible]. Советски Союзо дергагӀа хьаллоац империализмана вӀалхара экономически кортамукъа доалара тӀехьара социальни прогресса тӀехьара Азе, Африка, Латински Америка халкъий революционни болам. ХӀаьз а йоалаш йолча колониальни расистски режимашта духьала гера бе а делла латаш болча патриоташна интернационально солидарноста политика лелаш СССР-о.

Советски Союзо лергагӀа хьаллоаттаю тайп-тайнара общественни строи йола пачхьалкхенаш машаро лхара ленински принципи, хӀаьна ло [illegible] кӀаьдбара, халкъий машарк [illegible] Ӏалашъяра новкъостал а ду.

ХӀанзарча хьалашка Советски Союза ленински арахьара политически [illegible] чакхбаккхара бохкача лоархӀаме я КПСС XXIV съездо хьаттаь машар бахьан долаш, дунен халкъашта юкъе цхьана гӀулакхаш лаладар духьа, халкъий паргӀатон кортамукъален бахьан долаш лоаттабеча кьовсама конструктивни реалистически программа. Из СССР-а юкъейоагӀача ерригача социалистически республикай, беррига советски халкъа [illegible] кьамаш хьаштеш ма дахара а дунен тӀа массе мотте шерра кьаххаьца а я. Тахан дерригача дунеяна хьалхашка дӀаьттай Советски Союз коммунизм хьалхьаш боалла моаж, халкъий доттагӀала цитадель, дунен халкъашта юкъерча революционно-кортамукъален болама кег гӀортола сийна.

Дунеяча [illegible] латта советски [illegible] СССР хьаь 50 шу дизаре [illegible] доаш. Коммунистически парте программе цу Программе, КПСС XXIV съезда [illegible] гӀолла, [illegible] Дӏахо коммунизм хьаьшро оттадан [illegible] дукьала шерра [illegible] кхоланарча творчествона.

Сийлахьча юбилейна [illegible], КПСС Централни Комитето цӀаьхха а бехьду парте, ший XXIV съезде ше хьакхайкадаьча тайнара, Советски Социалистически Республикай Союз ма могга чӀогӀгӀьяра тӀаберзабаь ленински хинь лоарагӀа ца йоалаш дӀахо а чакхбаха, вай мехка халкъашта юкъера бувзамаш айхагӀен кӀоаргагӀаь хилийтара, цар интернациональни социалистически цхьоагӀо кхы а дукхагӀа чӀогӀдьхилийтара [illegible] доалар де чӀогӀа лаьрхӀа хилар.

КПСС Централни Комитето [illegible] бу:

Коммунистически общество хьалъеш [illegible] вай мехка кьамийн народностийн цхьаьагӀон, доттагӀала [illegible] КПСС ленински кьамий политика, пролетарски интернационализмах [illegible] дерригача халкъа юкъарча сийлахь-доккхача цӀейна санна шерра кийчо йолайоала ерригача партийни, советски, общественни организацешка, кьахьегача коллективашка Советски Социалистически Республикай Союз хьаь 50 шу дизара.

СССР хьаь 50 шу дизара [illegible] оттайойла, цар лорда тӀа хӀара республика, крае, области, округе, городе, районе, хӀара кьахьегама коллективе шерра организаторски политически болх боадийболба союзни республикай компартей ЦК-аша, парте крайкомаша, обкомаша, окружкомаша, горкомаша, райкомаша. Цу дешна хетаь предприятешка, гӀишлошка, колхозашка, совхозашка, учреждениешка, дешара заведенешка, эскара доакъашка подразделенешка собранеш елга оттадолла.

ХьагӀайоагӀача юбилейна кийчо еча хана уйла тӀа а йохийташ хьайойтийла:

марксистско-ленински теори, кьамий дешах йолча Коммунистически парте программни положенейн принципаш, ленински кьамий политика низамаш вахара оиш дукхдула хьастаi;

пролетарски интернационализма принципаш [illegible] ма лора дийна хьагӀеляй йолча Советски Социалистически Республикай Союза лоаргӀлу-исторически лоархӀам:

вай мехка социализм коммунизм хьалъяра, СССР оборона чӀогӀгӀьяра а халкъий паргӀатон кортамукъален Ӏалашъяра а, дунен халкъашта юкъерия арено социализма позицеш чӀагӀгӀьяра, дунен революционни процесс дегӀалра бола Советски Союза хьаяра лоархӀам;

СССР-е дахача дерригача кьамийн народностийн экономикин культурон айара, доттагӀала, вӀаши сий дара, цхьаьагӀо чӀогӀа хила санагга [illegible] юкъера керда [illegible] Советски пачхьалкхехо цхьадоахача [illegible] гӀулакхах хьахиналаш:

моха экономически социально-политически дегӀаахара, советски хьалъа вахара хьал тоадаро, СССР кьамашн народносташ дегӀадоаладара а тӀа-тӀа дукхагӀа гаргадитара а, дерригача халкъа юкъеро социалистически пачхьалкхехели демократи дегӀайоалара а чӀогӀгӀьяра а перспективаш белгалъяьча парте XXIV съезда ленински хинь.

ССР Союза юбилейна лха йоагӀаца тайнара кьахьегара а нийслагӀча пятилетка шоллагӀча шера план ханал хьалхь кхоачашъяра а шерра социалистически яь йоарже аьнача предприятей, гӀишлоний, колхозий, совхозий хьала латтача коллективний инициатива кьоабалйойла.

Советски Союза 50 шу дизара еча кийчонах кьахьегамхоша душ бола интернациональни [illegible] тӀабара ма могга дикагӀа лайда [illegible]. Пролетарски интернационализмах сийлахь-йоккхача социалистически Дахкена — ССР Союзах беаран бахаш чӀогӀа мутӀахь хургболча уйлаца советски нах, кагирхой хьалкхебар, [illegible] йоалхо яр — коммунистически общественни санкетам хьахилара лоархӀаме оагӀув. Центрен моттиганкех, хӀара республике, крае, области, хӀара коллективе ерригача партийни, советски боахама, культурни, общественни организацей, ерригача вай кадрай [illegible] декхарех [illegible] санна хьоазт интернационалистски хьетам лугаь. Цу бахха тӀе [illegible] боагӀа Советски Союза, ерригача республикай болхлой класса, кьахьегамхой революционни, тӀема, кьахьегама традицеех, шерагӀа хьахьуяхха доагӀа кьамашта юкъера гӀулакхаш дӀахо дегӀадоалахаро, халкъий доттагӀал чӀогӀдаро, социалистически кьамаш дегӀадоалахаро гаргалахарен процессаца советски общества вахара ерригача сферашта — экономикана политикана, идеологиена а морала, культуранен дьцан дикача оагӀорахьара вайнаш ма хиича.

ХӀара коммунисто декхар — царча вай йолча социалистически Даьхен, дерриг общества хьалхьарий сийлахь-доккхача интернациональни [illegible] ма могга чӀогӀбар. ДӀахо йолача хана а тӀегӀерта боли боахаш баргбал дерригача кьамийн народностийн вӀоаргта сий дергдолча, национализмаха шовинизмаха кхадисараншна, местничества гӀулакхашца машар хургболача уйлаца кьахьегамхой хьадкхебар, халкъий меторе нах беча хала лергагӀа классови, боькъонца Ӏилман лорда тӀара шинь лелабе беза.

Партийни организацеша терхалде деза, кхаший доп социализманен капитализманен юкъе, марксистско-ленински бувзамашн ревизионистски идеологена духьала лоаттабеча кьовсама наргӀача участиен наӀ хилар. Социализма позицеш цалье, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама [illegible] бару агӀабе, кьамий-кортамукъален болам тоӀабе дахьх империалистаца шерра михьарйоах расизм, кьамий башхаленаш духьал а тувсаш кьахьегамхой тайп-тайнара отрадеш вӀашагӀьяха гӀерт уж. Националистически уйлаш социалистически мехкий халкъий санкетам чу юшае, социалистически строй бухьяккхара националистех пайда эца гӀерт буржуазни пропаганда. Декхар сенах латт альча, из хатт, пролетарски интернационализма, халкъий доттагӀален вошален идеяшта хаддамза пропаганда ярах. Националистически уйлаши хетарашн юкъеттаде гӀертача буламеча гӀулакхий ший хашкахьа политически мах барах. Хоадамбеллаш кьагучабахаиза баргбаш антикоммунизма, аьттехьарчен «аьрдехьарчон» ревизионизма, национализма, шовинизма идеологи.

ВЦСПС-а могадолца СССР хьаь 50 шу дизара кийчо еча деледечен профсоюзаша шерра дахьа лоацалга оттадеш йола мероприятеш чакхйоахилга. ССР Союза чӀогӀьече Коммунистически парти керто а йолаш кулгалдара дахьа болхлой классага дуккхагӀа хургдолаш, боахамо культурен дегӀаккхулара КПСС XXIV съездо оттадаь дерригача халкъа юкъарл декхараш кхоачашдеча болхлой, колхозхой, интеллигенце, беррига кьахьегамхой творчески хьинар дӀахо дегӀадоалалергдолаш доалаболба не беррига боах.

ВЛКСМ ЦК-ана могадоала комсомольцана, кагирхоша СССР хьаь 50 шу дизара кийчо еча леладеш дахьа лоацаргдола мероприятеш чакхйоахилга. Кхуш йоагӀа тӀехье коммунистически идейноста, вай Советски Даьхена мутӀахь хургӀолца, халкъий доккхагдоацача доттагӀала, социалистически интернационалишка уйлаца хьалкхара тӀаберзаба хила беза комсомольски организацей болх. Кьаьстта уйла тӀайоххийтайла комсомольцашка, беррига кагирхоша кьамий дешах йола марксистско-ленински теори, КПСС ленински кьамий политика. ССР Союза наргӀдьнараш Ӏемалара Коммунистически партей Ленински комсомолен сийлахь интернациональни традицеш Ӏемалра. КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашдьяр духьа лоаттабеча кьовсаме кагийча нахен мехкарашн хьинаре дахьа лацара.

СССР оборона Министерства а Советски Эскарой ТӀема-Ферда Флотей Кертерча политически управлене а укх юбилейна хьалха ССР Союза хьаь 50 шу дизара кийчо лоца дувзалена шерра пропагандистски массово-политически болх боаржабора хьалъехьара указанеш кийчйойла командиршта, политорганашта, партийни организацешта ала. Дерригача кьамех болча тӀемахой доттагӀал вошален дӀахо чӀогӀдара, вай Даьхена социалистически мехкий содружество наргӀдьнарех декхар кердолча, халкъашта наргӀаьдьпа революционни хӀаман геро [illegible] мутӀахь хургболча уйлаца уж кьалкхебора тӀаберзабалба политикани болх.

СССР 50 шу дизара еш йола кийчо, ленински кьамий политика толамаш, цул дунен халкъашна юкъера доадаш шерра бувзалга вӀашагӀьяьхахьада «Правда», «Известия», «Социалистическая индустрия», «Сельская жизнь», «Советская Россия», «Экономическая газета», «Труд», «Комсомольская правда» яхача газетий, «Коммунист», «Партийная жизнь», «Политическое самообразование», «Агитатор» яхача журналий, кхыча централни газетийн журналийн редакцешта, ТАСС-е, СССР Министрий Советерча телевиденен радиовещанен Пачхьалкхен комитетон моттигерча куп органашен, республикански, краевой, областной, городской, районни газетийн журналийн редакцешта.

Кьахьегамхошта интернациональни кхетам балара централни моттигерен кепайоаззонах, телевиденех, радиох бизагӀа пайда эца беза, ерригача советски республикай вахар, цар вежаргхьа цхьана леладу гӀулакхаш массе оагӀорахьара хуцца деза, цу гӀулакха дуккхача кьамех йолча шерраче авторски активаж — хьалха латтача болхлоехи колхозхоех, Ӏилмахоех, творчески интеллигенце вицалоех, партийни советски болхлоех, промышленностен дерга боахамен специалистех кег гӀертолга а еш.

СССР хьаь 50 шу дизарца дувзадена эшаш йола мероприятеш чакхйоахийла КПСС ЦК-арча марксизма-ленинизма Института, общественни Ӏилмай Академе, Лакхерча партийни школа, ВЦСПС-а, ВЛКСМ ЦК-ас, СССР Ӏилмай Академе, СССР культура Министерства, СССР лакхерчен юкъерчен специальни образование Министерства, СССР просвещене Министерства, СССР юстице Министерства, СССР Министрий Совета телевиденен радиовещанен Пачхьалкхен комитета, СССР Министрий Советерча кепайоазон дешашта йолча Комитета, СССР Министрий Советерча кинематографе дешашта йолча Комитета, профессионально-технически образоване дешашта йолча СССР Министрий Совета Пачхьалкхен комитета, СССР Министрий Советерча физически культура спортах дешашта йолча Комитета, «Знание» яхача Ерригсоюзни общества правлене, СССР писателий Союза, СССР кинематографистий Союза, СССР художникий Союза, СССР композиторий Союза, СССР архитекторий Союза, СССР журналистий Союза правленешка, белгала яьча хьу тӀа укх тайнара гӀулакхаш а оттадеш:

политически, Ӏилман, художественни литература кийчдари хокаттеха арадаккхари; теоретически конференцеш, Ӏилман сессеш, выставкаш, фестивалаш яр; фильмаш кийчдари арахецари, дикагӀдола Ӏилман балхаш, литературан искусства произведенеш хьалъеастара конкурсаш чакхъяхар; профессиональни самодеятельни художественни коллективашен исполнителашен Москва, Ленинграде, союзни республикашка выступленеш яр: творчески сеной пленумаш яр; массови спортивни ялъаш, спартакиадаш, [illegible] чакхъяхар.

* * *

Парте XXIV съезда решенеш кхоачашьеча, дукхача кьамех латтача вай социалистически Даьй-мохка ише чӀогӀбеча, экономика, культура дегӀаккхулача, кьахьегамхой вахара хьал тоадеча керда толамаш дахарца Советски Социалистически Республикай Союза сийлахь юбилей белгальяккхара болхлой класс, колхозни кхарлахь, халкъа интеллигенции тӀахьех КПСС ЦК-ас.

КПСС ЦК-ас дӀакхайкаду, Советски Союза хьаь 50 шу дизаре СССР кьамийн народностийн цхьаьагӀо, Коммунистически партена гонахье уж айхха кхетадалар, интернационализман халкъий доттагӀален принципашта тешаме хилар кхы а кьаьагӀа хьоьовкхдергдоачах ше дег тӀа ша хилар.

Пролетарски интернационализма, ленински байрахе латаш айдахьча вай мехкарча халкъашка Коммунистически парте кулгалца социалистически революци вай цуше наргӀдьнараш лорадаьд гражданиски Сийлахь-боккхача Даймехкен тӀемашка.

Парт тӀайнача цхьан деналт хьалъевлы [illegible] тӀаьтта социализм.

ЧӀогӀхуш латта советски халкъий цхьаьагӀо доларгдолча доттагӀал — коммунизм хьалъеча дӀахо метаташ йоахаргхиларах боле техаш.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КЕРТТЕРДАР— КАДРАЙ ЙОАКХО ЯР

ПАРТЕ XXIV съездо ший сонам тӀа дӀаьлладь: «...Общества вахара, нахе юкъе беча организаторски политически балха ерригача оагӀошта кулгалдара боарам лакхбаьлла айхха дувзаденна да кадраш хьахоажалга, бахкаш тӀа дӀанисьъалга хьалхаьнелга тоадарна. Парте керттера лоархӀам бу партийни, пачхалкхен, боахама, культурно-хьетама, общественни балха ерригача участкашта керта латташ политически дика кхеташ, гӀулакх довзаш, хьаьгал долаш организатораш хилара».

Цу хьакъе дувца нагаргдолаш дика гӀулакхаш да Грозненски вагонни депо партийни организацех доаккхараш. Цига партбюрос, цеховой парторганизацешка халдинзен цӀенкашттан уйла тӀайохийт кадрех долча дешашта. ХӀаьта производственни общественни декхараш кхоачашдеча депо коллектива толам болга дукхача хьале цунах тайша а да. Цхьа бахьан доалаш дол 1971 шера IV квартале лелаьача социалистически яхьа итогерӀа вагоншкашта Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Советен облсовпрофен карара кара тела ЦӀе байракх хьожар. Депо коллектив республикански Сийлен доска тӀа яьнххай.

Цхьа ха яр технически хьажера пункта сменен мастера нов. Парахина боаргаде бол цхьаьнха дича а вӀаштӀехьа ца боалаш. Цкъа санна дуккхаза а дӀадоаийтар цунга ший кхоачамбоацараш цхьабакъда, но терхалъяар шийла яь критика а хьалхадаьккхар а. Коммунисташа дӀадехарагӀа цеха партийни собранен лаьйгӀер нов. Парахина ший балха декхар кхоачашдарех йолча отчетага. Белгалдьяккхар, нов. Парахина смене кьахьегам во вӀаштӀехьбоахаш, [illegible] хе ца дехаш а хӀаьта ца бахьан долаш похацашта обработка [illegible] ена а халар. Собране [illegible] Парахина могадар [illegible] дӀайоаргӀа, хӀаьта [illegible] шоай [illegible] тӀадоахар цу дешна тӀахашкан лоттабора.

ХӀаьта а, тоххамбехьча тӀерахьа тӀа гучадаьлар, новкъосташа шийна хьалхадаьккхаччунга мастера ла ца дийсӀа а цунах болтӀаш йола зевохдаш на яь а хилар. Цуи тӀехьагӀа шиш болаш хьалийкар цунгара коммунисташа, нов. Парахина партийни бехк а беш. Цо лоргӀаделькхар [illegible] лакх, сменера кхоачамбоацараш тӀено дӀадоахаш латт. Депо партбюрос цун секретарь нов. Мальцунова даьш [illegible] ерригача зоньний кулгалдеча болхлошна шоай специальни знанеш лакхъдега а гӀулакхаш тӀа [illegible] хьацарге хьажжа общественни вахаре дар кхы а хьинаргӀа дахьа лаьргӀа а. Депо вӀашагӀтьхинад 21 коммунистически кхалхтама школа. Цига хьахаш ба пехаш беррига начальникаш, инженерно-технически болхлой, мастераш. Уж беррига а вӀанд бацьина коммунисташ ба. Цу шиодай пропагандистташ бахьеца шийлу занятешта, цу тайпара шоай политически технически кругозор а лакхъеш, халаца боах бе а Ӏомалуш, мовлта тӀадхала из лоархӀамегӀара партийни гӀулакх кьаьстта дика лелалду мастераша ай. Тойчиева, Малцева, дукхача кхьчар.

ХӀаьта цхьан пропагандистах кьаьстта дувца безам боагӀа са. Из ва вагонашка хьежар, КПСС член нов. Ботвинкин. Шийн хане во [illegible] агитатор вар ва, шийна тӀалегха [illegible] партийни гӀулакхаш а кхоачашдора, хорваш йолча партийни организацешта юкъе вар. Цудухьа дикагӀвола активист хилархах тарра партбюрос сайрийкарча марксизма-ленинизма университете деша а ваьхийта, из тӀехдина чакхьяьккхар нов. Ботвинкина. Цунудьа хӀаьо а за коммунистически кьахьегама школа хьехаш. Цу тайпара, кхетам бола партийни кадраш хьалкхеяу партийни организаце, хьаю нав [illegible].

Депо дукхача шерашка болх баьб мастеркаш волча и. Мищенкоси вагонашка хьожача нов. Высоцкиен. Хьинар дола комсомольцаш бе, парте дӀачубалар, организаторски балха йоахха опыт Ӏоайар. Кулгалдеча балха тӀа балийта геттара дика мегаргболаш бар уж. Цхьабакъда, хӀанзарча производствана эй дикха технически знанеш йола нах. ХӀаьта цу вана специальни образовани йоацаш бар уж новкъостий. ТӀехьа партбюрос фу даьл? ДӀахо дешиза дарг ца хилараш ва. Мищенкоси Высоцкий дийшир партбюро секретара нов. Мальцунова, депо начальника нов. Мищина, месткома председатела нов. Матулова. Шоай бокххагӀболча новкъосташа даь хьехаьа дӀанийцар лакха а коммуниста. Нов. Лищенко хӀана техникума заочни отделени йистеньккха ваьнна, хӀаьта Высоцкий йистеньккха вала воала. Партбюрос мога а бер уж шаккхе а смешка мастералла хьожаэбьу. Шоай декхарех дика лоархӀабу уж. Хьалха латтачарна [illegible] сменаш.

Кадраш хьахаррашашех, балхаш тӀа дӀанийсьарах, хьалккехрах, общественни активистех дувнча хана белгалдаккха доагӀа депо партбюро комсомольски профсоюзни активий чӀогӀа йоакхо еш хилар. Партбюро гӀалат [illegible] хьалкх комсомольски организаце секретараиа хьовча коммунист Айдинов Николай хьожаярах. Укх тӀехьарча шерашка дукхагӀа лайлача йоакха а хиннай, организационно чӀогӀ а [illegible] организаци. Дика гӀулакхаш дукха да цунна кардгӀайнэ. Царна юкъе доакха дахьа лоацад цунна парте латтаде а.

Юххера а хьогӀаеттар нов. Айдинов комсомола вагара дӀавала вер за. Цига партбюрос бар [illegible] болча новкъосте [illegible] дӀаладара: из вар ВЛКСМ комитета секретара заместитель Врадий Николай. Цу хенале на КПСС члений кандидатала дӀаччвалар, тоьал дика общественни болх бе Ӏомалар, идейни хетта дашбомар. Нов. Айдинов цхьаш партбюрома юкъевоаиш коммунисташ кулпа тӀейллар комсомольски балхен кагирхошта кхетам балара сектор. Цу тайпара, партийни организацегахьара авторитетни «шеф» бола я депо комсомол. Шера [illegible] нов. Айдинов хьалха ший [illegible] вахача новкъостал дешш [illegible].

Е укх тайпара шеха. Хоьш да, [illegible] партийни [illegible] кхоачеш [illegible] хьожача дола партийни [illegible] гӀулакхашта тӀахьожам лоаттабара йола организацие боккхаш кхоачашъю комиссеш, халкъа тӀахьожама группаш пошта шей бошкха лоархӀаме я. Цудухье эттара [illegible] балха участиеш тӀа [illegible] шоай дикагӀбола коммунисташ. Массайтта шера вӀаштта хьоча продукце дикалаа [illegible] лелара [illegible] тӀахьожам лоттабеча партийни комиссена керте латташ хьаьлагӀа [illegible] мастер нов. Козоревов. ХӀара квартале цхьаьзза партбюрос лаьдуей бахьо балха хьакъа комиссе телача отчеташна. ХӀаьта, [illegible] санна [illegible] моттиг [illegible] дукхагӀа а. Комиссе оттабьча материалагӀа партбюрос дукле ла йоалаш лелар «Ремонтни цехашка кьегам вӀаштӀехьбахьара гӀулакх» долча дешага. Из дувца оттадеа бахьан дар хьегучадоаха кхоачамбоацараш дӀадахара йу лоархӀамеча подразделене бола тоабарах тӀадераьаь депо начальника пригизле.

Белгалдоаша безам ба, вагоне депо партбюрос кадрашца болх бера шийт деккар шйца чакхдаш хилар. Цо ший партторгдахар доархӀ хаха новкъостал делгах, цар инициатива дегӀаддахаргах, гӀулакх творчески лелаеде Ӏоаьаберах, царна хьехаи тедарах. Из да В. И. Ленина вайта даь васет, КПСС XXIV съездо тахан вайтара дӀадехар.

В. ЛАВРИНЕНКО,
КПСС Грозненскъ горкома организацеоше отдела заведующий заместитель.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕШКА

Малгобекьарча электрически сетий, № 2 болча гӀишлой материалий комбинатта, № 4 болча гӀишлой-монтажни управлене, «Севкавэлектросетьстрой» монтажни треста гӀишлой-монтажни управление партийни организацешка болх бьеб республикарча [illegible] социалистически шефски бувзамаш чӀогӀгӀдара. Союза малгбекьарча электросетий коллективе 1 Мае хӀарагӀча [illegible] производствена [illegible] фермашка электрификаци яра, электрооборудовани электропередачий линешка тоаяра а [illegible] «Шовхальский» совхоза [illegible] новкъостал [illegible] оттадеш [illegible] дакъа лоархӀаш ба. Цул совгӀа, предприятей коллективашта шортарча кьахьегамхоашта новкъостал даьд хьелаш чуэлча, культурно-массови болх вӀашагӀьйбоалийча, гойтара агитаци кийчъеча.

* * *

КПСС Октябрьски районна бюро оттадаь йор «Халкъа боахамо производствен резерваш пайда эцагӀа [illegible] экономни режим чӀогӀгӀьерен хьакъехьарча» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Пошалсхьожа 1971 шера чакхдаьккхача [illegible] хьаарил. Хьинаре декхар дахар шин шера гортача сага. Экономически эффект 170 [illegible] болаш 1700 совгӀа предложенеш енай. Дуккха метала, электроэнергь, дошар, гӀишлой кийболаш материалаш кхоабь. Вагонашн автомашинаш совгӀа [illegible] чотах [illegible] совгӀа дӀадаххаьа 920 [illegible].

Белгалдаьккхад хьацар «Октябрьнефть» ИГДУ [illegible] вагонни депой, электромеханически завода, малгбекьарча электросетий, кхыча коллективашка дика вӀаштӀехьдаьнда хилар.

ПхийттагӀа шерал совгӀа ха я Улубаев Адама шоферала болх бу. Укх тӀехьарча пхе шера по кьахьогт Ермоловскерча дахчан хӀаманш еча комбинатерча специализированни автотранспортни боахама № 1 йолча гараже.

ДикагӀа вола водитель лоархӀаш волча нов. коммунистически кьахьегама ударник ва. Машина дика доал а деш по хана тӀехкоачашъю заданеш, дукха довгӀ ра хьанчен кходу.

СУРТА ТӀА: А. Улубаев.

В. Цуева текста сурт.

КОТБАЬННАРАШТА—ЦӀЕ БАЙРАКХАШ

Укх деношка республика юртай, поселкай, станицай кьахьегамхой депутатий Советашна 1971 шера тӀайиша хиина социалистически декхараш кхоачашдарна итогаш хьажар Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Советен облсовпрофе.

Социалистически яхьа хьалех кхоачашдеча дикагӀа толамаш дахарах хьалхара моттиг Нохч-ГӀалгӀай Министрий Советен облсовпрофен карара кара тела ЦӀе байракх аьчан премий Гунински районна Галаевски юрта Совета хьожаяй (исполкома председатель Р. Р. Томиев, секретарь Магомадова Т. А.), шоллагӀа моттиги ахчан премий Ведана районе Элистанжерча юрта Совета (исполкома председатель Чакаев Т. Ш., секретарь Дурбеев Д. Э.).

Белгалъяьй Наурски районе Калиновски станица Совета Шалинской районе Дубовской станицан Совета.

С. БЕРДОВ.

Кьахьегамхой торонаш тоаяра

Укх денешка кьахьегамхой депутатий Октябрьски районни Совета сесси хилар. Цига «ИйслагӀча пятилетки 1972 шерен боахам, социально-культурни гӀишлош хьалъярахи район тоаярахие доклад йор райисполкома председатель Х. Р. Алиева.

ШоллагӀа доклад йор райфинотдела заведующий Т. С. Притулос. Из хетаь яр 1971 шера бюджет кхоачашъяраш 1972 шерера бюджет чӀогӀгӀьярахи. Цу дешна содоклад йор депутата А. В. Моргасюкас.

Преницна кьамаьлаш дир депутаташ А. Т. Томасова, В. Ф. Хромова, А. М. Доненкос, кхыйар.

Т. ЗИНОВЬЕВ.

СССР хьаяь 50 шу дизарга

ХАЛКЪА УНАХЦIЕНО ЛОРАЯРА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕ СОВЕТСКИ ХАЛКЪИЙ БАРТТАЙНАЧА ДЕЗАЛЕ

КПСС XXIV съезда исторически решенеш, берригача советски нахна санна, толамца кхочуш деш бу Нохч-ГIалгIайчен медикаш а.

МаслагIча пятилетке оттадедь советски нахъа материальни культурни боарам лакхбе унахцIено лора в тоа а е, аьнна. Кхетадеш ма дий, советски унахцIено лорарье беркате, сийдоле дехьараш дарба деча болхлоцIта зьалхашка летташ хилар. Парте хаддаиза йоакхо ю халкъа унахцIено лорарна, медикий вахаре хьал тоадара.

КПСС XXIV съезда Директиваш цIа оттадедь къахьегамхой алапи лакхдаре деккар, эггара дьалкарле ергIана лорий, йьехархой, дешна даза ве йоацаче берий учрежденей воспитателий а деш, хIаьта кхтта хьаьтIакхуш йоле тIехье кхетамца кхеара эша хьашаш хьадара, бераш долча дезадешта деш дола материальни новкъостал лакхдара, нагий бераш а долаш болх беш болча нехночгта душ йола льготаш лакхъяра, балхе стажага хьежна доацаш болх беш болча кхалнека уж берах болаш отпуска бахача церна доагIаш доль алапи дизза дIадаларе деккарош. Директиваш тIа оттадедь берий учреждениш шерье, 2 миллион моттиг йоле дешча дина ве йоацача берашта учрежденеш хьалье аьнна. Уж пунктанш кхоачашъяро теадергда советски деналий материальни хьал, чIоагIла тоаергъа халкъе унахцIено.

Хьожаргда вай Нохч - ГIалгIайчене бахача нахъа унахцIено ухк тIехьарча итт шера дегIа мишта яхай. Цу хана дикка дукха лораш, къаьстта медицински болхлой тIакхийттаб вай республикe. 1960 шера денз 1965 шерга кхачалца йолча хана 1127 хиннечара 1369-нега кхоачаш 1965 шера денз 1970 шерга кхачалца 1669-нега кхоачаш дукхагIа хилар лораш. Уж хул 10 эзар сага лаьрхIа 15,4 лор. 1913 шера республика ерригача территоре тIа 19 лорк 25 юкъера медицински болхлой мара вацар.

Къаьстта дукхагIа хиннаб лораш юрта. 10 эзар сага лаьрхIа 4,8 хинначара 6-нега дIакхоач уж. ДукхагIа хул нохчехи гIалгIаехи боль лораш а юкъера медицински болхлой а.

1970 шера республика болх беш нохчехи гIалгIаехи воле 400 лор вар, царех 144 кхалсаг а йолаш. Царех 30 соагIа волча сага клинически ординатура чакхъьяьхай, 18 сег ва лаккерен 1-гIен аттестационни категори йолаш, шин сег медицински Iилмай кандидат ва, итт сег Нохч-ГIалгIай АССР, РСФСР заслуженни лор ва.

Дикка дукхагIа хиннад больницашка менгаш. БархIалгIа пятилетка 10 эзар сага лоархIаш шоззе дукхагIа хилар уж, вешта аьнча 9235. 1913 шера 236 мара бацар.

ДукхагIа хул фельдшерско-акушерски пункташ. ТIаьхьарча пятилетке 273 хиннача 280-нега кхьачар уж. ХIана ца эшаш шоззе дукхагIа хилар юртарча берашта деча цIеношкаре менгаш.

Къаьстта лакхлу хьалха районашка унахцIено лорарна гIуллакх. Масала, МалгIабика районе 10 эзар сага лаьрхIа 1965 шера 17 юкъера медицинскe болхло кхоачаш хиннача 1970 шера 24,8-нега кхоачаш дукхагIа хилар. ХIаьта Шьолж Ачхой-Мартанен районашка цу хана чухь шоззе дукхагIа хилар лораш.

Дикка дукхагIа хиннад районашкарча больницашкара менгаш а. ЧIоагIа лоххдела бархIалгIача пятилетке кагий бераш довлга. ХIаьта пачхалкх Россе 1913 шера хIара дукхагIа дола бер лаш хиннад шу а даьлалехь.

Юрта больницашка менгаш дукхагIа оттаде йиш хилар ведомствашен моттигерча советски станционарашта помещенеш къастаяр бахьан долаш. 7-ча пятилетке Грозне хьал а даь болх бе доладелар бераш ду цIа, Курчалоя 75 менги боле типови больница, Йоккхача АтагIа 35 менги бола больница, Грозненски районни больница, Грозне санэпидстанци, керда корпусаш хьаьтIаьхьй Грозненча 2-чен 7-чен больницашта, Урус-Мартана, Ачхой - Мартана, Шаьла, кхыча районашка хьаьлхьй центральни районаш больницаш.

БархIалгIча пятилетке Гудермеса 120 моттиг йола шоллагIа, Советски районни центре 150 моттиг йола больницаш хьайяр, Грознерча 4-ча больнице керда корпусаш, Назрана поликлиника, Закан-Юрта психбольница, кхы а дукха участкови больницаш хьаьльяй.

Медицински учрежденеш хьалхьаш йолаш яреш шеръешн цар материальни база а чIоагIйир, ухезошта дарба дараш диагностикенеш зшача вай хенарча оборудованеца, инвентараца, аппаратураца Iалашъяьй уж.

Цу дерригача шеравша эргадоахаш тоадир базача наха дешдола медицински новкъостал специализированни дар. Духхьал ухк тIехьарча шера цхьан Грозне хьайиллар боагIабьча наха дарба ду специализированни отделенеш, хенал хьалха деча берашта йола отделени, профпаталоге, эндокриналоге, реаминаце, кхыйола отделенеш.

Юртарча районни больницашка хьайиллай функциональни диагностика, физиотерапевтически кабинеташ, хIаьта цхьайолча районни больницашка биохимически лабораторенаш.

ДегIа а доагIа, эргадаьлаш тоа а лу терапевтически, хирургически, педиатрически, акушерско-гинекологически дарба деэга, кхыдола медицински новкъостал дега.

Ерригача районни центрашка хьайиллай медицински скори помоща станцеш а отделенеш, хIаьта кордI районни центре туберкулеза дуьалара диспансераш. Цу ерригача учрежденеша бакъанна наха дарба деш, профилактически гIулакх деш бонкха болх бу.

Ухк тIаьхьарча 10 шера санитарни эпидемиологически службаь чIоагIъеш, дегIайоалаеш болх аьа терам тIабакийтар. 8-ча пятилетке районни больницашкарча ерригача санэпидотдалеш санэпидстанцеш аьй. Цу станцешка кхачан продуктаьшта, базача наьа къахьегама а быта тIаьхькам лоаттаба, санитарни гIулакхаш ледайта йиш хулайта, бактериологически санитарни - эпидемически лабораторенаш.

Ухк тIаьхьарча итт шера санэпидслужбас дарбан учрежденешца цхьана бонкха болх баьб базача наха санитарни гIулакх деш, инфекционни лазараш дIадеш хилар.

ЧIоагIа хIовзардаыннаб оспеш, корь, бруцеллез, скарлатина кхы а кхыдола а лазараш, хIаьта адамашта бонкха бале тIееттабоа хинна гирз, хорш санна дола лазараш геттара дIадехьад.

Советски унахцIено лорарна недекка тIа хьадед «халкъ унахцIено хилар общественни гена ва» аьнна. Цунах итт советски пачхалкхаьа халкъал долаш хилар, социалистически общество кхоьда дикка хувцамаша хьакулийт залкъе унахцIено йизза лорарна эшаш теабенем реальни лорд яха В. И. Ленина указанеш кхоачашъеш хилар. Ший бахьан домцаш диш вай махка сега вахар эггара дIайаадгIен нах боалга эггара кIезагIеIен хилар, из да парте хадданса халкъа унахцIенои йоакхо ен хилар, карегIаьйнанув тIа ца соццаш дIадо из тоаеш хилар.

КПСС XXIV-ча съезда Директиваш тIа хьадедь:

«ДIахо а унахцIено тоаеш, физически культурен спорта тоаеш гIулакхаш де, специализированни медицински новкъостал теадергдоле дIахо а специализированни дукха профилеш йола больницеш, поликлиникаш, диспансераш хьалье, 1975 шера больницашкара менгаш 3 миллионега дIакхачийта, и. кх. д. а».

Из деккар кхоачашдара фу де лаьрхIад ухк пятилетке вай республике?

Грозне хьаьлаергъа кхи цхьанха а 400 менги боле туберкулез долча наха дарба ду стационар. Цул соагIа Грозне хьалье лерхI психиатрически больница, керда онкологически диспансер.

ХIана республике эггара кIоанлагIа эшеш а лаьрхIа йола бери больница. Цудулье Грозне кердача пятилетке хьалье лерхI 300 менги боле моттига йола больница. Из хьалъяьлача цо йиш хулийтаргъа берашта дарба дара гIулакх чIоагIа тоаде. № 1 йолча микрорайонан Катаяма цIерагIча посемен керда поликлиника, Грозне берий поликлиника хьальаро дика лакхдергда берашта деш дола гIулакх. Цо йиш хулийтаргъа неврапатологашта уттта очередаш кIезагъа, диспансеризаци диагностически болаш тоабе. Городской скорой помоще керда здании хьайлье, Грозненча 3-ча, 1-ча больницашка дарбан - профилактически учреждении хьа. Урус-Мартана 240 менги, Iармхи тIе — 208, Знаменне — 120, Назрана — 100, МалгIабике — 300, Ножай-Юрта — 105, Ведана — 50 менги боле больницаш хьалье лерхI.

Цу тайпара хьалъергъя 4000 менги боле больница корпусаш, кхьараш. 9400 менги болча хIана йолаш йолча дарбан учрежденешта пятилетке тIаьхьетараш моттаиа хургъа, е йоаццо йолчарех 43 процент.

Цо йиш хулийтаргъа дарба деча учрежденей материальни база чIоагIъе, дукхагIа а тайп-тайпара а медицински гIулакх де, болаш йолча специализированни отделеней болх тоабе а цун боарам лакхбе а, базача наха деш дола медицински гIулакх тоаде.

Советски медицински унахцIено лорарна корттера деккар да къахьегамца общественни хьинар долаш диеш къахьегалургдолчун советски сега физически, духовни кха гармонически дегIабоалабар. Из дулургдъ дарбан учрежденеш дукха хина, шерйта курорташ ахача.

Вай республика хIинна а IаIам а курорташ ахкIа метаргIолиар да. Бекъла цаI йоацар курорт ю. Из я «Серноводск». ХIаьта кердача пятилетке республика хьалъергъа курорташи сапоIа цIенина, дукха хе кхалхьа болх бе долалургда Грозне Чернореченски Iам тIера сапоIа цIа, кхы къахьегамхоша сапоIаргдолаш тоабергба аьккхча доам тIа улле Кхьзане Iам.

Иштта дола теламаш дала йиш хилар унахцIено лорарна сийлахь-боккхача Ленина, парта, Советски правительствас йоакхо ен лорарах.

«Долле хIана сега долча бертаго хьало дозмелгIа боле бу Нохч-ГIалгIайчен медикаш.

М. [illegible],
Нохч-ГIалгIай АССР унахцIено лорарна министр.

ДУКХА ГОВЗАНЧАШ IОМАВЕРГБА

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеча бокхха лоархIам болаш да производствеца гIулакх долаш боле нах технически теоретически знанеш йолаш хилар. ТIаккха производственни дешаш дикагIа къестахургда царна, сосерагIа къахьегаргда.

Из сийлен деккар кхоачашдеш гIа дешара комбинато. Соахк цаIн ахк эзар соагIа болча наха шоай балда квалификаци лакхйир. Уж ба химкомбинатера, мехкдаьтта чакхдовлача заводашкара хьабахьха лаборанташ, слесараш, операторш. Тха комбинате Iомабала бахкача хана шоллагIа разряд мара ца хиннеча царна. Iомабенначул тIехьагIа йиьлагIа разряд елар. Цул соагIа школаш чакхьяьха 100 соагIа сег хилар тханцига дешаш. Iомаеча говзалашка хьежжа кхь бетгагра хах беттага кхаччалца хийшачул тIехьагIа шоллагIа разряд а йолаш уж мехкдаьтта чакхдовхача заводашка балхаш деш ба. Ухк шера балха квалификаци лакхъяра производственно - технически курсаш чакхъяьхай 178 сагo. Уж ба технологически оборудованеш тIахьожина-тоххама приборийн слесараш, газомоторни компрессорий машинисташ, газосварщикаш электросварщикаш. Кастта кхы тIа а 60 сег дийша варгва.

Духхьал мугIарерча болхлошта знанеш енна ца Iеш производства инженераш Iомабу тха дешара комбинато. «Грознефтехимзаводы» объединена предприятий 118 инженеро соваи шоай знанеш лакхйир.

Белгалдаккха даза, Iомабеча наха производственно-технически знанеш теларах кхоачамбах. Цудухьа лаьрхIа оттайча програмагIа боаж а беш кIоаргга экономически знанаш лу царна. ЙIаьхий дешара-материальни базе я комбинате. Теоретически Iомалар практикаца дуьне торе хулийт дика кийчьяьа технологически, мехкдаьтта, тIахьожина - тоххамц приборий, слесарий балха, электротехника, сварочни болха, обществоведени экономики кабинеташа. Курсанташта лекцеш ешараш производствеца йIаьхе буваш боля опытни специалисташ ба. Масала, Грозненски химкомбината парторга инженер А. П. Литвин, Ленинан Шерипоше цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводий экономически дешай директорий заместитель В. И. Кингкин Т. Г. Семеновец, кхыбараш.

Дешара курсаш чакхьяьха наха чакхйолаеча производственни процессаш теламегIа лоархIабу. Цудухьа тIа-тIехьагIа кердагIа йола методаш, хьакъаш лехаш тхоей болх эргабоахаш тоабеш дукхагIа дикагIа говзанчаш Iомабергба оаха.

Н. СЕНЧЕНКО,
«Грознефтехимзаводы» объединене дешара комбината директор.

ХIАРА ИНЖЕНЕРИ ТЕХНИКИ—РАЦИОНАЛИЗАТОР

«ХIара инженери техники—рационализатор» хила веза аьнна инициатива вай мехка эггара хьалха дIайолаяьй Гомельски пусковой двигателаш яраецачи завода коллективо. Из къоабалъь хьалдьцар тха завода нефтеаппаратурни цеха инженерашек техникашен. Из гIулакх дийцар профсоюза цеховой комитето ВОИР-а Совета цхьана. Цига даькъа лоацаш бар участкий бокхагIбола мастераш, служба начальникаш.

ВОИР-а цеховой Совете председатель Л. И. Машай ше дика рационализатор ва. Цо ухк юхедясача пятилетка дикъ шера керда деккараш тIайицар: «Рационализацен изобретательствах цеховой Совета болх кхетамца вIаштIехь баккха, цеха болхлоштен инженерно-технически болхлоштен хьалхашка латта деккараш дIадовзийта. Кийа а яь бархI рационализаторски предложени производствана юкъеяхьа, цар чотах паччахьалкхена 2600 сом пайда бе; ВОИР общественна дукхагIа нах юкъеозача новкъостал де, къоначе рационализаторашта гIо де, цинъ изобретени производствана юкъеяхьа. Цу тайпара социалистически деккараш тIайицар цеха технологе Р. М. Мулькос а.

Нефтеаппаратуршикий инициатива хьаллаьпар завода управленo инженерашa а. Масала, чоккхагIволча инженера технолога А. П. Пингухина дош делар корташ тIехкхолчашъяра чотегIа керда технологически процессаш кхьдола технически документацаш кийчда (из бургда рационализаторашта дечча гIулакхъ). 13 рационализаторски предложени кийча а яь производствана юкъеяхьа.

Инженера конструктора В. Н. Реутовас деккараш тIайицад план тIехкхочашъяра чотегIа 10 тайпара керда технологически оснастка кийчъе, 15 рационализаторски предложени производствана юкъеяхьа, завод дегIайоалаяра кийчдеш дола чертежаш хачал 15 ди хьалха йистедаля, иштта кхи дIахо а.

Иштта социалистически деккараш тIа е яйца хьинаре къахьегаш ба инженерно-технически болхлой, А. Т. Одиночеико, В. А. Волков, А. Ф. Колесникова, А. М. Тобулов, А. И. Григорьян, В. П. Писарев, А. В. Мамиин, кхы дукхаберш а. Цар массане а шоаш оттаьча цхьаь тIан тIайицача социалистически деккараш тIен белгалдаьккхад технически прогресс сихъяра да деллараш.

Ухк гергтарча хана производства резерваш йизза пайда эцара йола ва инициатива кхыча цехий инженерно-технически болхлоша хьаллоаццаргхилдарах а кIаслагIча пятилетка план хаяал хьалха кхоачашъеча цар дизза декъадоацаргхиларех а вог тайпа да тхо.

В. ЛОБАНОВ,
«Красный молот» завода рационализаци изобретательствах технически информаци бюро начальник.

ЦХЬАН ДАГАРА БА

«Терек» фирма № 2 йолча филиала вахачол начальник С. Н. Березкин кабинете кхоргеаш. Цунца гIулакх дар цехашка вaха веза. НоагIа йола балха хе цига йоакх нов. Березкина. Цудухьа дикка дове ше кулгадеца предприятере гIудакхаш, нах.

— Байнача бетта 101,8 процент мара продукци еннаеце, февраль бетта 42 процент дукхагIа дургъа из, — йоах нов. Березкина. ТIехьтIехьагIа кхи болаш йоагIа филиала. Шие балхах дика лоархIаю тайп-тайпарча къанех латта коллектив.

ЦхьоллагIча февране дехо букъ бетта хоза керда гIандаш арахеца доладель финале. Уж гIандаш дикагIа кийчдара автоматизированни конвейерни метод юкъе а йоалаьв бойх тоябе лаьрхIад. Из даь дьайча шоззе лакхлургья къахьегама оасарле, товлургда балха хьалаш, дикагIа, хозагIа кийчдергда гIандаш. Иштта бахача наьха хьалаш кхоачашдеча тхогIа а кхоач лоархIаме моттиг, йоах филиала начальника С. Н. Березкина.

Хьинаре къахьега болхлой кIезига бац филиале. Уж ба коммунистически къахьегама ударникаш станочница Магомадова Курбика, станочницашй бригадир А. Белов, станочница А. Устарханова, столяр Ю. Лопатина, кхыбараш.

— Цох лаьца газета тIа язде а цун балха опыт кхычарка дIайовзийта а мегаргйолаш дика производственница я Магомадова Курбика, — аьлар нов. Березкина. Иштта дика тешал ду Курбикай цуна цхьана болх беча новкъосташа а. Фу сег я Курбика? Фу бахьан долаш сий ду цун из мел йовзараш?

ЗIамига йолаш йисар Курбика шай вежарашца дак-нанен доацаш. Даь дика, наьна безам боазавзар цунна. ВорхIара аьлча деша цIен воанал шийга дисача Курбикайна дика бола къахьегам, хIамаш хьурмат де Iемай.

Даьнен-нанен когаметта висача воккхагIволча вошас Магомадов Баудина (из ше а вацар кхийттара аьнна мара) доллачунна Iалашбеш хьалкхебар йишен вежарийн. Иннъ класс чакхъяьккхача дIахо деша йиш йоацаш шагIа сецар Курбика. Дехача бархъанна маха баккха, бIехденнар цIенде кхача кийчбе, цIагIа лостам бе безар из яр.

Шу хана дела дукха ха яьннай. ХIана ший дезал а болаш хьаьнада къахьегаш яхаш я Магомадова Курбика. «Терек» фирма шоллагIча филиале ялехьа къычахьа гIиллаошъеча организацешка массеж шера болх баьб цо. Дика тешах тIехьа долаш из цигара дIахкар бекаду цунка тийннача Сийлен грамоташа.

ХIанз ше йолча шолагIча цеха гкугарно - прессови отделе Курбикас болх бу 13 шу да. Магомадова Курбика хьинар долаш, эздий кхалсаг я, йоах цох цеха вокхагIволча мастера Н. С. Бобров.

Курбика шийх дувцара тIера йоацилга хайра сока цунна къаьал хилча. Цикъ «со», яха дош хезавар сока пунгара. ДукхагIа шай новкъостий Мусаева Халимат, Исраилова Сорман, Красникова Зоя. Федорова Александра, кхыбараш бувшар цо.

З. Красниковас кулгалдеча 14 сег чувоагIача бригаде я Курбика. Шин сменагIа болх бу бригада. Станочница я Курбика. Цо кийчду букъ беттача гIендай довкъош. БIарга земи кулга говзаш йолча Магомадовас сакхат доахаш кийчъю продукци, тIехкховчашъю смени нормаш. Нагахьа санна ерригача бригада 1250 гIанда доакъош кийчдойя, Курбика чуьоагIача смена болхлоша кийчъю царех 800 комплект, а вокх сменал шин бIаь гаргга комплект дукхагIа.

Шоай цехе меттеe ерригача филиале а дикагIболча болхлоех лоархIаш я Курбика. Цо новкъостий хьинар совдоех, нахa юкъе ахь йоаржаю. Цудухьа иштта лакха я бригада къахьегама оасарле (бригадин способагIа бу болх).

Ший йIаьхий балха опыт раьза йолаш дIалу Магомадовас новкъосташта, къаьстта а къоначa болхлошта. Цо новкъостал ца деш, но дIайхе дош ца оалаш сег ваи бригаде. Хов цунна пахаца болх бе. Коллективе эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яьй Курбиках. ХIанзарга яьннай из цу езача цIера сий лакха лоаттаеш. Производствах дог лаьаш йолча Курбикас зIамигачун а доккхачун а кхомбу, хьурматду, дог цIена къахьег. Из хьалех цо шийн новкъостащкара а.

БоагIаш мах баьб Магомадова Курбикай къахьегама. БархIалгIа пятилетка ханал хьалха кхоачашъеча дика болх барах цунна деннад доккха соагIат — Къахьегама Шечa Байракха орден.

— КПСС XXIV съездаш СССР Лаккхехьарча Совета кхоалагIча сессеш материалаш йийшачул тIехьагIа кхы а дикагIа болх бе безам боагIа. Бахача наьха хьал тоадара, дIахо халкъа боахам дегIабоалабара деррига а ду партен правительствал. Цудухьа аздёт тIара баркал оал царна, — йоах Курбикас.

Х. БАЛАЕВ.

СУРТА ТIА: К. Магомадова.
И. ПЛИЕВА сурт.

ЭгIазалах хьалдизад дегаш

Духьала хилара митингаш

Ухк деношка дукха нах гулбеннабар МалгIабика района Долакоарча культура ЦIагIа. Ухказа бар «Ингушский» совхоза болхлой, юртара интеллигенция. Митинг хьайиллар совхоза парткома секретара Гуноев Мальмеда. ТIаккха хьамоаь де дош лу совхоза дикагIволча слесара Нашхоев Алама.

— Ер шийттаагIа шу да, — йоах цо, — американски агресси Индокитае ца соке. Совхоза механизаторий, болхлой шерагIа аз дех бIеха тIом юхасоцабар. Шаккха эпалургдал империалисташта цоай сий, вахар, Дикъе, кортамукъале бахьан гIайтта къамаш. Цар оагIув хьаллоацаш я Советски Союз, социалистически пачхалкхенаш, беррига прогрессини нах. Оаха аьха а хьаьад хIанз а ... кулгаш тIа ма хкулдалар, «Эгъ да американски империалисташта», «Кхьалар нот. даргда!»

— Америка правительствас доходир ДРВ доазов тIа бомбаш еттаргьяц аьнна ше денна дош,— аьлар совхоза экономиста Гетагажева Мовлатхана. — ХIаьа юха а йоаг цар юрташ, хIама гуьвзаьа довна нах бойбу. Уж зIамига а доккхий а тIемаш хьедераш кIа сардараш, наьха кIеж дурараш, цар цIий молараш, болхлоштен кхерхоштеб фортан тIа багIараш — империалисташ ба. Оаха США-гаьа хьийца Индокитеера агресси соцаяр.

Митинге къамаьл дир № 7 школе хьехархочо М. Нашхоева, «Ингушский» совхоза завсклада А. Бекбузарова, Долакоарча Совета исполкома председателя Сийлахь-боккхача Даймехка тIема новкъошхочо Гуноев Якъуба. Митинге дакъа лаца бахкабар Иларкъерча жиенера дешархой, хьехархой.

Цига вIаьаргIахийтарашка массаза раьза хилаш американски агрессорех чIоагIа бехк боаккхаш, цар шоай бIеха тIулакхаш юхасоцаделга дIадехаш йола резолюци тIайицар.

Д. КАРТОЕВ.

ХЬАЖКIАШ КХЕЕР

КIезига йоачаш йолаш геттара дIайха аьха дар. Маьлко йоккхача дийшка чура санна йIовхал лура, лаьтта докьадора. Кхмметтел бийсаш а чIоагIа йIайха ухар.

Йоачанга дог доахаш бар нах. Цхьабакъьца цхьа морх йоаца сий. на сигален бIайха мали мара хIама гацар царна. Хьажкlий лордаш, буц Iажагlлуш латтар.

Кхы де хIама я доепаш силоса хьекха лаьрхIер хьажкIаш. «Ялатийна лаьрхIа хьажкIаш кхее укхал тIехьагIа йиш хургьяц»,— иштта соцам бир Грознера еннача комиссе. Цох теша везар хIана аьлча цун членаш йоккха балха опыт йола агрономаш бар. ХьажкIашка хьежаш чакхбоалаш, тIехьара а цхьян кхай тIа кхаьчар уж. Шоашта гуш доахкца тешаш вIашн бIарахьежар комиссе членаш. ХьажкIаш сийна, йоккха яр. Комиссе хаттар далехьа, Дарсигов Мусас кулгалдеча механизированни звено участок я ер, — аьлар «Алханчуртский» совхоза корттерча агронома Гетагажев Борисна. — Шин бIаь гектара тIа ялатийна хьажкIаш кхею звенос укх шера.

Хьу санна латтар комиссена хьалхашка маьлхо цхьакха а ю де ца могаш йола сийна лакха хьажкIаш.

Ераш клатийна хьакъоастале могаргйолаш кх,—соцам бир комиссе.

Ялатийна кхо бIаь гектара тIара мара хьажкIаш чуэцензер совхозе. Царех 160 гектара тIара чуийцараш Мусай звенос кхеьяр. — ХIара гектара тIара 20 центнер чуера. Из боккха толам бар.

ВорхI шу да из хьажкIаш лаеча звенона кулгалду. Цунна дика йоа техника, дукхадеза лаьтта,

ХьажкIий дика хьувкьам хинна шераш а кхиная Мусай. Иштта, цхьан шера хIара гектара тIара юкъера, лаьрхIача 42,5 центнер фуаальхьа хьажкIаш чуйицар цу звенос, ялан тIаьа центнер йолча. ХIаьта цхьайолча участкий хIара гектара тIара чуэца хьувкъам 70 центнерага дIакхоачар.

Белгалдакха доагIа из хьувкъам кхебара дIадахар а геттара лоха хиннача. ПланагIа сохал соагIа дIадахийта дезача, 40 кениг мара дIадахкизар цун цхьа центнер хьажкIаш кхенра. Планал соагIа ехкача продукцех алавел дукхагIа 1600 сом ахча кийцар Мусас, алапе хIара сома дизза сом тIа а тоханьц.

— Мусай кхаш массе хана цIеле, оасар доацаш кул. Дика кийчду цо хьажкIаш дIаюв лаьтта. Из уобрепешна хьаьнду, тIоадал соцаеш йакха а бакъхе дIаюв хьажкIаш. Агротехника бокъонех дIаюв хьажкIаш, — дуц Мусайн совхоза специалисташа.

Цхьабакъьца хьажкIаш дIайийнача тIехьагIа а дукха балхаш де дезаш хул кхай тIа. Уж Мусай звенос дика чакхдоя.

Иштта бола бир во кIаслагIча пятилетка хьалхарча шера а ХьажкIаш дIайийна лаьтта хьалхе а киба аьха дар. ХIаьта цун хьонал лакхъяра хIара гектара тIа шиша бIаь килограмм а кхоачийташ суперфосфата удобрени техар. ДоагIIача тайпара гIулакх даь кхаш оасарах цIена дар.

ХьажкIаш дIайийча доалаш дац гIулакх, уж лорде а еза. Из шIаьнха а дикдалийтац Дарсигова звенос.

Ухк Iай ВДНХ хилар Муса. Дукха сакъердаме, пайдане хIамаш бIаргадайра цига цунна. Уж ший балха юкъедоаладе лерхI цо укх шера.

Ухк шерарча хьувкъама лард йоллаш я дIанз Мусай звено. Шиъ трактор болх бе кийчъяь дукха из я цо. Шин бIаь гектарах зIаране тIара юкъера лаьрхIача 35 центнер фуальхьа хьажкIаш чуэца социалистически деккар тIайицад Мусай звенос.

Кхашкара балхаш дIадоладе а кийча я Мусай звено. Тоа а ю кийча я ерригa юртбоахама техника, инвентарь. ХьажкIаш дIае хьакъоастадаьча кхашка планагIа лаьрхIагIача тайпара органически удобренеш тийсай. Калибровки а яь, деррига цхьоалагIча кхаса кондици а йолаш кийча да дIадуургдола фуъа. ХIайз бIаьсти яларга хьежаш ба Мусайн пун новкъостий.

Сурта тIа: М. Дарсигов.
Б. Торшхоевий сурт.

Укх шера чIоагIа вовзаш волча советски писатела Социалистически Къахьегама Турпала Константин Александрович Федина 24 февране 80 шу доал. Царех шовзтъе итт шу дIадахад цун эггара тайп-тайпарча жанрай профессиональни литератор волаш. Цо язъяьй очеркаш, дувцараш, пьесаш, романаш, дукха статьяш, фельетонаш. Ший хьехархочух, советски литература лардаш ехачох, 20-ча шерашкарча литературни вахарах лаьдаьа К. А. Федина «Горький вайна юкъе» яха книжка тхьаь шера.

Геттара дикача меттаца язъяьча, советски классикана юкъедача писатела дикагIйолча романаш тIа хьадьекхай эрсий революционни характер, сег-творец, бIубашна вола коммунист, гражданин, бIухе хьахилар.

ХIана Константин Александровича болх бу «Костер» яхача романа шоллагIча книжка тIа. «Хьалхара дегаIеш», «НоанагIа деаца ахка» яхача книжкаца цхьана царех хьахургъа дика исторически трилоги.

Писатела Ленина орден, Къахьегама Шечa Байракха шин ордан еннай, 1958 шера дена СССР Iилмай Академе действительни член ва из.

Константин Александрович массане а ший хана, ший общественна, ший халкъа эшаш хIан гIорт.

СУРТА ТIА: К. А. Федин.
В. Савостьянова сурт.

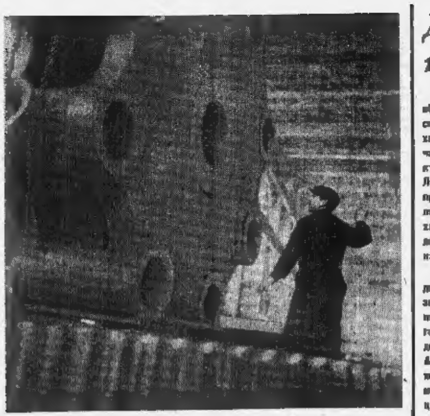

«УРАЛМАШ»—ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКАШКА

СВЕРДЛОВСК. «УЗТМ» яхе алапаш тIалатта еыика Iоккъа — Уралмаша фирма знак — дика йовз Украина, Таджикистана, Эстоне, Азербайджана предприятешкен гIишлошкен. Лаьтта охкача кемай — экскаваторий эскидрин болх беш я вай боккхачу мехка массе а мнIинге.

Дика дIайолаьнй юбилейни шера юкъ дуккха эзараш пах болча завода коллективо. ДуХхьал январь беттен феврала хьалхарча шин кIирагIек уральцаша вежарийн йолча союзни республикашка дIаяхьийтай кийча продукци тIайола кхо эзар гаргга вагон.

СУРТА ТIА: Iойолакхаш я пуз болча пресса йолкха оетхал. Из дIайохьийт Украинан металлургашта.

А. Граховен В. Солинцов сурт. ТАСС фотохроника.

ДоттагIий кIира

Лакхаттанагіна февраль доза віаштта вор кІ дийнахь Ленинсхаи Грозненски районий къахьегамхой доттагIаллин кIира чакхдаьлнхар. Цу юкъа юрта къахьегамхой хилар городерчу Ленински районе промышленни предприятешка, вIашагIбаттабалар городерчу предприятий хьалхалаттаранца. Шеай аргIан городера къахьегамхой кийар юрташкара къахьегамхой болча.

ДоттагIалла кIира хьалхарча дийнахь Грозненски шуруш совхозе хьошалгIа хилар механизаттин институтна преподаватель, геологи-минералогически Iилмий кандидат М. Н. Смирнова, художник А. Григорьянц, писатель А. Ведзижев, лектор Н. Мещеряков, Лермонтова цIарагIча театра концертни бригада.

ДоттагIаллин кIира чакхдовлачу дийнахь вIашний доттагIал тоскачу шин района къахьегамхой вIашагIкхийттар Грозне.

Чакхдаьлнна из ший тайнаре цIай. Баккьда, шинна а района къахьегамхой дегашкара дукхахча хама дIадаргдац из, хIана аьлча царна юкъара доттагIал кхы а чIоагIденнад.

Л. РУДСКИЙ.

ДАЬХЕ ЛОРАЯЬЙ ЦАР

УЖ ШЕРАШ ДИЦЛУРГДАЦ

1939 шера Советски Эскара гIулакх де вахар со. Цига со гIулакх деш волаш шн шу дальча тийшачи бадхах вай хьамсарча Даьхенна тIом хьовбир фашистски Германе. 1941 шера сентябрь бетта Кареле 21 стрелкови дивизе дуккхьашха тIом беш хилар со. Цхьан кIира хьяне тIом лаьттар цига; моастагIа дикка тIехьалкавакка вIаштIехьдалар советски бIухой, хIаьта шолагIча кIира чIагIйир оаха оборона. Фашистски Германе лийрхIар чакхдаргдоацилга дIахойташ советски нах майра латташ хиина хьалхара шу чакхдаьлар.

1942 шера со юкъе волча разведкий группана хьалхара заданн елар немецки салте плек воалаве аьнна. 25 сарк вар тхо. ТIом лаьтта моттиг ушалаш йолаш яр. Тхо долчара гаьна йоацаш хинна гIайрел тIа бар немецки салтий. Из моттиг моастагIчо чIоагIъяь дIалаьнар. Цунна гIевкха хала дар. Цхьабакъда, тши группина бекаьбеннача разведчикий чIоагIдир хьалхашка лаьтта дехдар толанца кхочашде. Гарга гIертар тхо немций латтача моттига. Аьшк саьргашца хьча чIоагIлена тIекхьачар. Цу хамне со юкъе вар а йоацаш вож группа хоелар немцашта.

Автоматешца дов долалар вар. Цул тIехьагIа дуккха юкъ ялалехьа дегабуам а бакь тхо долчахьа а дов вир. Кхы оаха дов юха па дилнул гIехьагIа моаш гIалат баьккилга дий хьогI хьеда сакив сапийтар вар тIом. Цул тIехьагIа моастагIа каравоалаве вIаштехьдаьнна деце а цу моттиге лаьтта берргга моастагIий бойбеш хIалакбир оаха.

Цу шера аххана тхона бер Iразведчика задан елар «Рубленый» яхача айейнача моттиге латтача немецки бIухоех кхьа сарлнен воалаве. Цхьан кIира кийчо йир оаха цу гIулакха. Цул тIехьагIа фашисташ латтача моттиге тIадакар тхо дийнаь текхаш. Цу гуаш йхе дадаш шьакхъ оаха хьаккхачул тIехьагIа тхо дахачахьа тIаьоатIаш йола шин немецки салтеох бIарг къайттабар са повкъоста бакхарца Галинов Антона. Царех на I за а вуши, вож плен воалавир оаха. Из бахьан холаш сона а са повкъоста а елар «За отвагу» яха медаль.

Къаьстта бехктохаме заданн яр тхона 1942 шера сентябрь бетта еннар. Цудухьа цига даькъа доацаш вар шин группана вехкаьенна 30 разведчик, царна йолча гIоIаленна енна автоматический взвод. Фашистски бIухо каравоалавара царна хьалха водача шь разведчика юкъеяххар со а. Цу задаенагIа дуккха фашисташ бо а а беш вечний» цхьа эзари салташ шн саг плен воалавир оаха. Из задан кхочашъера сона елар ЦIеча Байракха орден, хIаьта вокхарна елар ЦIеча Санкъе орденаш, «За отвагу» яха медалаш, кийдоца соагIатам.

ТIома шераш чакхдаьнна дукха ха я. Цул тIехьагIа ханна боелама тайп-тайпара дожьочла къахьейтах аз. Пхе шера хана хьалха кхочашъяра доттабечa къонсаме хьинара дакъе а доацаш хIана со къахьегаш Грозненски нахкдаьттеперавалочи базе заправщик волаш. Аз доахача толанна дика нах бола кулгалхоша. Укхана сона тайнна дукха сийлен грамоташ, къахьегама дукхана тIа дIа а дукхазза баркалаш яхаи.

А. АГАМЕРЗУЕВ,
Грозненски нефтеперевалочни базе заправщик.

БИРСА ШЕРАШ

Доккхал ду, дег тIара бердал оал аз хьамсарча партенна правительстванна наькха вахар правагIа хилийтара, дунеи тIа гера дIа а даьккха машар оттабалра мел дечох. КПСС XXIV съездаи СССР Лакхехьарча Совета кхоаIагIча сессен материалаш йийшачул тIехьагIа ихы я дикагIа болх бе, ше мел деш дар наька духьа деш ваха дог доагIа.

1941 шера фашистски Германе тийшача балхаца вайна духьал тIом хьовбеча хана город Киеве Советски Эскаре гIулакх деш вар со. Киев бахьан баьча тIем тIа дакъа лоацаш хилар со. Со вар 262 стрелкови дивизе хьаьстьана разведроте командир. Къаьа тIом лаьттар город Калинин дIа ца икххийтара. Цу тIем тIа дуккхача повкъостех къаьстар со.

1944 шера Витебски оборове ахьаи осгIоралха пешийн вокх осгIоралха вай барашн бер. Цига разведке вахача немце плен воалавир. Цига баьча тIемахи кониндоаме тIема задан кхочашъяраи ЦIеча Седкъа орден елар сона. Городаш, юрташ, хьамсара лаьтта лорадеш немецки фашистех мукъадоаккхаш мел лаьц къаьзе тIемаш дийка вартахк. ХIаьта а хIанз а тIехьа сона бии ца луш эгIазло дег чу йоссийташ ба город Дийиск бахьан бов тIом. Вешел башхагIа ца хеташ ваьзача доттагIах сержант Борисов Василех, кхычарех къоаставир со нига хиннача тIемо. Цига карагIдаьннача гIулакхех «За отвагу» медаль сайна луш бейнача вахарех дог хелхар са. ЦIаьклаза дагахь дуи бнар моастагI чоа къаьзе тоха. Кхоь чоп хиннай сона дегIах. Iоажал ца хилара дийна висача сона пIаккха беиден къаьа тIом советски тIемахой турпали. Тахан дунеи цхьайолча моттигашка тIемах лаьтта доаг. Империалисташа хьеду тIемаш да уж. Цудухьа машар мел безарашна ахьана аз а ях: «Салташта IарбаIта дуьхьара тIом! Шозай мукъане бита вьетнамцаш!».

Дахьа пIой дадеш, сайна оагIув бейхна, вога кIала Iоажал йоалаш разведке, атапа ахк повкъостий Ситченко Петр, Лупошко Сергей, Егоров Василий, Петров Василий, Серпенко Владимир, Татарера Хантов Хьасан кхьбараш хагабехаб сона. Царех сагаиа вIашагIкхетарг,- мичаб ховрг враз дар.

ХIанз со хьаьнала къахьегаш ва. Аз болх бу Гудермесски районе «Октябра 40 шу» волхаве № 1 йолча тика чу продавец волаш. Грознерча Центральни рынке коа уллача ку тика чу йошкертбоалама продукташ: кIа, мукх, дуга, гIенараш, отходаш, кьяраш. Кёртера дар планови задан кхочашъяр да. ХIаьта аз ца доарахIаеш вика ха овдаш аьнча харп дац. ДIахо йолча хана прогрессивни методаш балха юкъе а ихуалаш кхы а дикагIа мах бе, пачкахьалленна пайда бе хьошарга со.

А. ДОБРИЕВ.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

24 февраль

9.35 — Керкадаржа. 9.45 — Бенешто бола передача. 10.15 — Кеташ. «Юморески». 10.55 — Пятилетка шоллагIа шу. 11.35 — «Цирка лампаш». 12.05 — «КховлагIа йола йоI» яха художественни фильм. 13.20 — «Эшалургболаприш» яха а, «тIехьа» яха а документальни фильмаш. 14.05 — Кердадараш. 15.00 — Передачай программа. 15.05 — ХIемаш тетараш болча хьошалгIа баха Беллаиной. 15.45 — Телевизиони фильм. 16.15 — Геологаш — тахан. «СиберегIара шаьккилаьттеш газе». Передача дIаьхьу академика Трофимчука. 16.45 — Дешархошта. «Оеши дешча вахарах. бераш!» 17.30 — «Iилманахь». Iилман - кховарни программа. 18.00 — «Юртебоакаша зиеней шиолаш». Кховка йоагIа моттиг дIаде хьажкIашта. 18.15 — Телевизиони кердадараш (ноачий, эесий меттала). 18.30 — Киножурнал. 18.45 — Дунеи халкъашта ютьера обозрени. 19.00 — Маьлхоний ленински университет. Къахьегама торонех дикагIа нийде чдир. 19.30 — «Сочинени» яха телевизиони художественни фильм. 20.00 — Феллина творчества оагIонаш. Ноазшко ваь 80 шу хиларга. 21.00 — «Хаа». Информацени программа. 21.35 — Донски казакий ансамбле веступлени. 22.30 — Волейбол СССР-е чемпионат. МаIа ваь. Из бистейлоли кердадараш. передачай программа.

25 февраль

9.30 — Кердадараш. 9.45 — Бераштъа. «Из тайна йиле ха». 10.15 — «Итальянашка гIахьийха сийра» яха Оффенбаха оперетта. Телевизиони фильм-спектакль. 11.35 — «Мехкаран». Ленинградера передача. 12.35 — «Вадинжена яха сийрда хейя» яха телевизиони художественни фильм. 13.45 — Кердадараш. 16.10 — Передачай программа. 16.15 — Малелнский драматург. Перевача м филологически Iилмий доктора Перлова. 17.30 — Бераштъа фильм. 17.55 — Хьийбаш Iа воанвиилга толам болаш хIаллав (гIалгIай меттала). 18.05 — Телевизиони кердадараш (гIалгIай, эесий меттала). 18.25 — Ховраш реклама. 18.30 — Советски сага волча бесната. 18.40 — Киноюхьнаш. 18.50 — Шоана, хьаннаш! (ноахчий меттала). 19.30 — «Социализма хупе». 19.35 — «Вахера, йоккхагIа сташа я» яха дуккхасерийни телевизиони художественни фильм. «Оверидо». «Нажа гIа». 20.30 — Шуи саттерашта жан ду вата. «Шелалаш дIакьяначул тIехьагIа сиций бешамлахка ду ле деза». 21.00 — «Хаа». Информацени программа. 21.30 — «Вахарал йоккхагIа стагиш я» яха дуккхасерийни телевизиони художественни фильм. «Группанефер лекци ва». 22.35 — Документальни фильм. 22.45 — «Карусель». Телевизиони обозрени. 23.30 — Кердадараш. Передачай йийрачна.

РАДИО

24 февраль

6.30 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хоатташ. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Серлало» газета обзор. 8.35 — «ШарIIата ю гIулакхаш гучадоларa, керда къамаш доттабарa» яха беседа (ноахчий меттала). 8.40 — Ерзанко. Советски Эскарех долча вилай темаи фантази (эесий меттала). 9.15 — «Закон доша а доаза кхоачаш а дар» яха передача (эесий меттала). 9.30 — «Шоана, хьаннаш!» яха видеожурнал (гIалгIай меттала). 9.50 — Ашараш. 10.00 — «Къона тIехье» (ноахчий меттала). 16.15 — «Цар чосомически знани лаккъыо» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.30 — «Боллхой вахар» яха радиогазета (ноахчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эесий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (ноахчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).

25 февраль

6.30 — «Юртара гIуйне» (эесий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хоатташ. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — «Ленинан некъе» газета обзор. 8.35 — Маьлхоний ленински университет. «Коммунистически культурах нах кхебечаре къахьегама вархьтаьтта лоатIам лакхбалара хьостагIе КПСС XXIV съезд» яха беседа (гIалгIай меттала). 8.40 — Ашараш. 8.45 — «Сага йоахе ве моттара доа яха передача (ноахчий меттала). 9.15 — Къонаша ноаха «Iолла» яха Гайсултанова книжка тIаоа дакъа (ноахчий меттала). 9.30 — «Моттаера вешпопаторыш, лоттаи, цей далена» ннача цикладара передача (ноахчий меттала). 14.05 — Микрофона хьалхашка Нохч-гIалгIай телевиденен радиовещани инструментальни ансамбль а, солистан а (гIалгIай меттала). 16.30 — «Прогресси опыт» яха радиожурнал (эесий меттала). 18.00 — Къамел ду радио, общественни велахьда. 18.00 — Керда хоамаш (эесий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (ноахчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалин Грозне хувкалуш морлаш а йолаш, лоадима йоачан а йоацаш, IуйрIйна цхьашкайолча моттигашка дохк а довлалаш, гIийло мух а хьеккаш ха хила а фетара температура республике гIоала 0 градусагара 5 градусага, Грозне 1—3 градусага кхоачаш шийла хила а тарлу. ДIахорча шин дени тии буси хувкалуш морлаш а йолаш, йоачан а йоацаш, цхьайолча моттигашка дохк а довлалаш, хьийе лостам болаш гIаьххьача бодраие, мух а хьеккаш ха хила а фетара температура бийсашна 10—15, дийнахь 1 градус шелалгара 4 градус йовхалга кхоачаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ШАШТЕИ ЦАР ГУВНАШТЕИ ЮКЪЕ ГIОЛЛА

ВЛАДИВОСТОК. Эттара тамарча къилбаседа широташка массаза хIар мо хула хьаша дола ша теда «Василий Поярков» яхa кема укх деношка Великий Петра заливе, болх беш да. Аьта хилавзар дальневосточни моракашта укх шерара Iа. Шелалох къилбаседа штормови михон ша баь къейла шехай волубии надстройкаш, венташ, хала тIевзка везача оттаьй портаика дIатIевода моттигаш. Ша бохабеча кемас каналаш дохь Амурски залив, Владивостокски форда портя лерттIа болх бейта IалацIу. Шоеттьк кит вIашагIача латтача «Василий Поярков» экипажо смена ца хуцаш дIадоьший вахта. Арктике чIоагIбеннача кетархой дикагIа йола самоIнапа а ша тIа футболах ловзараш бохабаьча гIолла хи чу буьлаш лувчалга, шин кIан чтьерий дувцилга.

«Василий Поярков» яхача ша бохабеча кема раце начальник Владимир Дорохин вокхха спортсмен ва. Цхьа шу хинна Iац цуна болх, еза атлотика еза, Iей ца [illegible]

СУРТА ТIА: ша баьча хи чу лувчаш ва из. Цо дика чIоагIлу дегI.

Ю. МУ[illegible] сурт. ТАСС фотохроника.

Бераша еза спорт

МалгIабекера № 3 йола юккъера школа районе дикагIйолчарех ва а.

Школе вIашгIъедлай физкультури коллентива вйс сагах латта Совет. Уж берригаш а комсомольцаш ба. ВЛКСМ комитета спортивни секторашь цхьана уьттаю цар хадданаш чакхйоахача спортивни мероприятий, туристически походий планаш схекарешн. Цу гIулакхо торо хулийт физкультури болх лерттIа вIаштIехьбаккха. ЦIаккха а йицлургьйс деширхошта дIададача шера ситабе чакхьаьккха «ДоттагIал» яха велопробег. Школа комсомольцаш цу пакъо вIашагIкхийтар Черекъ Балкхарой АССР Терек яхача города комсомольцашца. ХIаьта уж санна йола мероприятеш кхы а дукха чакхьяккхай школе спортсменаша.

ХIаьа школе чакхйоахкаш а лакхехьарча классий дешархой спартакиада. «Хургволе чемпион» яхача дешаргIа чакхйоахкаш я из. Цун программана юкъе а укх тайпара спорта видаш: баскетбол, волейбол, бе лоазаю бургаш, яйга атлетика, истоле тIаре теннис, кхитта кх. дI.

ХIанз чакхьаьккхий футболагIа йолча хьаьни. Цу хьаьпика хьаьлада моттиг хьаьцай комсомольски вIаслагIча «б» класса спортсменаша. Цар хьаькай бе лоазаеча бургацах довлаpe къьашка а хьалхара моттиг.

Воккхача лоархIаме хеташ дедаду комсомольцашa шоай школа пионерашта шефски коякъостал деага а. Спорта инструкторош болча комсомольцаша спортивни тайп-тайпарча секцеех хадданаш чакхйоах лоахехьарча классий дешархошца занятеш: ейгача атлетикагIа, футболагIа, шашкаех, шахматех, топ кхуьсар, кхьяраш.

ХIанз комсомола комитета спортивни сектора инициативагIа оттаеш а пионерий Iаь спартакиада план. Из спартакиада хеташ хургьа пионерски оагаш кьаьнна яьна. ХIаьта кхитта кий. чо еш я хьакц чакхйоаккхаргйолча «Вова тьей йоли» яхача культмассови йоводa я.

Культурно - массови, спортивни болх кхитта дика вIаштIехьбаьккхаро торо хулийт №3 йолча школа лешархой районе школашта юкъе моттиг а лахьла моттиг лаца.

М. РАШИДОВ.

ЦАР СИЙЛЕ ЯХАРГЬЯ

Селхан Грозне къахьегамхоша белгалдаьккхар Советски Эскарен тIема-Форда Флотен 54 шу дузе Де.

Предприятешка, учрежденешка, ВУЗашка, Граждански Сийлахь-боккхачу Дай-мехкен тIемий ветеранашца вIашагIбеттелуца дилар, культура Дворецашкен Циеношкен, клубашкa сайренаш бир, концерташ хилар цу денна хетадаь.

23 феврале IуйрIйна Грозне къахьегамхой вай сийлахь Даьхе бахьан шоай синош дIаденнача бIухошта дегIа памятник дагIача вежарий боарза тIа болх. Царна ба гIелгIай, эсий, ноахчий, украинцаш... Царга я эзай кIоралаш дахь гомаш.

IуйрIйна 10 сахьат даьнча Советски Союз гимна йиш йоаллаше бегIача санна дIаоттт памятника сийлен ха деш лаьтта Грозненски гарнизонера салтий.

Памятнике хьатIаух мехкахьехой, машенаттъераш, гIишлошой, студенташ, хьехархой, дешархой, предприятейи учрежденей викалаш.

Памятника хьалхашка Iодохи КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума, республика министрий Совета, комсомола обкома, парте райкомаша, райисполкомаша дени эзай гомаш.

Эзашца богабеннаб вежарий боарa. Эзай гомех доахкача цIена ленташ тIа яздаьд: «Даим сийле хийла турпалий!», «Дуне мел латт хоастам ба вай Советски Даьхе бахьан лийгача турпалий!», «Даьхенна цIаккха а дицлургдац шо!», «Шоана, наькха деташка дакм дийна латтараш!», «Лергбоачача турпалашта!»...

ГIайгIане, лер доакаш латт кIайбенна тIемий ветеранаш, цар гIехьен тIехье—цIе галстукаш доаллa пионераш. Вай денаерча бIухой каш тIа баьхкебар ноанoй, цей, дар истий, бераш. Цар массане дика кхетадора вай хоавча тахаленна, вразеча, сийрдача кхоаненка турпалаша дIаденнача вахара маIан.

А. БУРОКАЛИН.

Доазал декъара

ХОАДАМБОЛЛАШ ХЬАЛЛОАЦ

ХАНОЙ, 22 февраль. (ТАСС). Каосан Патет Лао агентства лаккха мах бьоб дукха ха йоалаш Версале баьна Индокитае халкъий машарах, хоргамукъалении тIехьарча Дерригдунеи ассамблея балха.

Радио чу гIолла хьахзайкаьча комментаре тIа йоах, Версале Дерригдунеи ассамблея къаьста хьахьекхар США агрессена духьала шоай къам хIалхардаккхар духьа индокитайски патриоташ лоаттабеча къовсама дунен халкъий солидарность хилар. Ассамблее дакъа лаьцараша шоаш тIайиача документашка ховдамболлаш хьагучаьккхар азнатешка азнатешта духьаьI, индокитайцашка индокитайцашта духьала тIом байта гIертача США империалистий политика.

Лаосски халкъо, белгалдовкх комментаре тIа, дег Мара баркал оал дукха халкъашта дикка оагIув хьаллаьцарахи повкъостал дарах, шоай деррига низки американски агрессена духьала лоаттабеча къовсама дIадаха а шоай мехка машар кортамукъалла лоре а шоаш кийча хилар хьахлацарах.

Р. НИКСОН—ПЕКИНЕ

ПЕКИН, 22 февраль. (ТАСС). Синьхуа агентства беча хоамагIа, КНР Пачхаьлкхен Совета премьера Чжоу Эньлеен США президента Р. Никсонеи тахан дIахо йир переговораш.

Ишта вIашагIкхийтар США пачхаьлкхен секретарь У. Роджерси КНР кхьча мехкашарча гIулакхий министр Цзи Пэн-Фэи.

КИТАЙСКИ IАЬДАЛАША БОКЪО ЛАЦ

ПЕКИН, 22 февраль. (ТАСС). Китайски Iаьдалаша КНР-ерча СССР посольства болхлоашта бокъо еннац къилбаседа - малхбоалехьара Китай японски милитаристех мукъаяккхар духьа баьча тIем тIа байнача советски тIемахой каш тIа венокаш яхка Шеньяне, Харбине, Порт-Артуре, Дальне бахе.

Ши юхь йола Пекина политика

РИМ, 22 февраль. (ТАСС). «Поэзе-серо» яхача газето йоалла дукха за йоацаш Версале дешача, Вьетнамера США агрессе ховдас чIоагIа лаьрагIа вай планетера демократически общественность хилар хьахьекхдарна Дерригдунеи ассамблее дакъа лаца КНР-ас ца тигара факт.

Ассамблее дакъа лаца Пекино ца тигар ассамблен политически вен бохкарашеи организаторашна китайски кулгалхой «США президента переговораш еш хана Вьетнама Демократически Республикаш лочкъадаь гIулакхаш чакхдаха шоашта паргIато Iалашъе дагь хилара дола теплал санна. «Нагахь санна ансамблее Китая дакъа лаьца хиннадале, — йоах газето, — цун голосовани е сзаргIдр, хоаш на дарра. США-с, цхьанхха даха а тIаэца туташ йоацача, Къуабехьен Вьетнама Республика Хенна йолча революционни правительства машара предложенеш тIа а егIа оттахь Индокитае машар Iалашбарах йола резолюци цига дакъа лаьцарашa тIаэцара тIехьа.

Дерригдунеи ассамблея резолюци хьаллоацилга. Йоах юхьера а «Поэзе серо», гучох е, США-на е КНР-ена а цхьатта тайпара эттув бошаш лаьрхIад КНР-ре США президент Пекине воагIаш хиларца дуйбадена. Цудухьа ДРВ-ена кхьаьеттел дакхнна е а гIийртаб пешиски кулгалхой ассамблея гуллаьга хьада ха йоацаш, вешта аьлча американски президента Китаера визит чакхдалалаца тIехьадеиндар духье.

БЕХКЕ БУ МАШАРА ТIЕХЬАРА КЪОВСАМХОЙ

НЬЮ-ЙОРК, 22 февраль. (ТАСС). Iаьдалаша доаца бахьан а оттадаь бехке еш суд йолаьй г. Гаррисберге (штат Пенсильвания) священник Филипп Берриган керте лаьттача антивоенни боламе дакъа лоацаш хиннача группана. Вьетнамерча США агрессена духьала бараш кхерабе дагахь американски охранка цхьа «дош» а даь болца бехк тIабенаб Филипп Беррингана цун вах повкъостан «Къамаи кхерамален дешашта вола президента къаьсттa помощник лочкъаваь ваьхари Вашингтонерча правительствении здания отопительни система экскийтари духьа кIийле яьй» аьнна. Суде Яниа прокурора даьча къамело хьахьоккхакох, Iаьдалаш вIалла шек а дац «группа кулгалхо» священник Берриган «кIийле еча» хана машара тIехьарча къовсамe хипоре дакъа лацарах вабахта велла хинна хиларах.

Из суда хурцо дIайолавле хьалхаIа боквоица хержа вIашагIъеллар присяжни заседатепий жюра.

Кертгерча даькъе бехке веш вар ФБР-ера провокатор Бойд Дуглас. Дуглас «лодкъам бе» волавеннaчул тIехьагIа геттара хIала хургла, йоах «Ньюсуик» яхача журнало, из «бIехагIа вола зуламхои патологически оапи» хилар къайладаха.

«Обвиненена из дезаш дале а деце а, цхьабакъда, процессе кертера дош лоархIаш хургба Вьетнаме США-с лоаттабу аморальни тIом»,— суд йола а ялалехьа хьакхайкадир бехке берий защитникаша. Укхаза белгалдох, нагахь санна машарaн наийсхонен тIехьара къовсамхой бехк хьажоккха» правосудегарча фальсификаторий вIаштIехьдоале, Ф. Берригана 50 шерагa кхаччалца, цук повкъосташта Э. Махалистерех Э. Ахмадунеи кхитта хьалдарчох 40 шуи йоллагIчох 20 шуи, хIаьта тIема духьаларча цу группа вокх юхебиcача члешашта — пхьина шу набахта бахка суд ер кхераш ба.

Къа ца хеташ чуетт бомбаш

ПАРИЖ, 22 февраль. (ТАСС). Iоажал яхьача мукъа нарда бIаьой тоннаш Къулбехьен Вьетнама тIа мехкаю США эзнаце. Франс Пресс агентства Сайгонера беча хоамагIа, сийсара «В-52» яхача стратегически бомбардировщикаша массехказза вIаштта бомбаш чуйийттай Контума яха Центральни плато районашта демилитаризовани зонерча Куангчи яхача провинцена.

Патриоташ тIате!

ХАНОЙ, 22 февраль. (ТАСС). Укх шерарча къаьча совона къахьарча яхь бетта Лаоса патриоташ толаме тIем баьб вьеттехьарча низаштан таханденни моттигашта духьала, хоам бу Каосан Патет Лао агентства.

НОАЛ подразделенеша нийбь бетта денз февраль балибаллаца йолча юкъагIа Къулбехьен Лаоса тIом булургбоацача ваьккхаш мостагIчун 2200 салтен эзара, чуйийтай лах тIема сталет, хьаьнихай е хIалоньяй 13 тIема машен.

ГРАЖДАНАШ!

Ма ярра кхоачашъе газоеи приборех пайда эцар кхерама хулийтаргйоаца правилаш!

Бола беш йола приборах бIаргаIакхе саг воацаш ма йита. Газоеи приборейшта тIа ма ехачайта кагий бераш. къаракъо бохабьеннах, газони приборех пайда эца ца хоеш бола граждании.

Газова плитех цIенош дIаюлаара пайда ма эцалаш — чIогIа кхераме ба иенна ма!

Дим ма делаш. чIоагIа шелал эттача хана сетаешкарча газа пнплен гегтара хьагIлала тарлуш хилар. Горелкешкара газ кIевига а чIоагIлув-лаьгIлуи а йоаге газови прибор сихха дIайоетташ а цу хьалкхьа 0-4 телефон а теха хоеш бакха а баргбаш.

Цхьакха хича а мегаш дац турпалчo хьал ма оаача а шибер дIахьайла йолча а хана цIенош дIахадача прибореи, шибера, «ВНИСТО», «АГВ» яхача пийпайда эца.

ДIахьойхи хелевке (шибер) дахара кургане а.

Дим ма делаш Iаш замалахь гIоо еча хана. газ Iо а укхар гезоповоод толхаира кхераш чIоагIлуш хилар. вуIухьо нагахьа санна шуи квартире, лагIий цIенне а цIенна кIаллочеи воакала чу газ хьаж ухе хьаж а ма лотае. дIо а ма йове электричество. гучахь йоаташ цIа ма хилийта (гIаьнн овар, цIелеторг лотаир, кх. кх. дIа). ШагIа сихха кийтий а хьажe, 0-4 телефонагIа хоам бе.

Газех пайда эцаре правилаш толхааре а газ хьехачах хила сихха де дезар на даро а виккалы бo, дIа чекка, отравление а тахаэ.

«Грозгоргаз» трест.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, 364051, Ленина улица 11, (3-гIа этаж) Телефонаш: редактора — 3-44-60; редактора зам.— 3-30-11; белхатхашна секретаре — 3-34-30; партийни вахара, культура, промышленностех отделий — 3-42-30; юрта бахамна отделан — 3-42-20; письмаш отделан бухгалтере — 3-80-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Республикан промкомбинат 7/94.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, 364051, ул. Ленина 11, (3-й этаж) Телефоны: редактора—3-44-60; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря—3-34-30; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-20; отдела писем и бухгалтерии — 3-80-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». промкомбинат Республики 7/94.

СФ05045. Заказ № 1278.